Жалпы республикалык тестке даярданабыз:

Абитуриенттер үчүн колдонмо

Англис жана немис тилдери

УДК 378
ББК 74.58
Ж25

Бөлүмдөрдүн авторлору:

Англис тили: Л. Комиссарова, Л. Нагда, О. Смоляева
Немис тили: Е. Виноградова, А. Комаров
Кыргызчага которгон: Ж. Турдубаев

Педагогика илимдеринин кандидаты И. П. Валькованын редакциясы астында

Долбоор АКШнын Эларалык өнүгүү боюнча агенттигинин каржылоосу астында Эл аралык билим берүү боюнча Америкалык Кеңештер тарабынан жүзгө ашырылат

Жалпы республикалык тестке даярданабыз:
Ж25 Абитуриенттер үчүн колдонмо: Англис жана немис тилдери.-
– Б., 2005.: – 48 б.

ISBN 9967-22-591-2

Жалпы республикалык тест жүргүзүүнүн англис жана немис тилдери боюнча предметтик тесттерине даярдануу үчүн колдонмо. Колдонмодо тесттер жөнүндө зарыл маалымат, тест жүргүзүү учурундагы жүрүм-турум эрежелери, тапшырмаларды аткаруу боюнча көрсөтмөлөр, англис жана немис тилдери боюнча маалымдагыч материалдар, тест тапшырмаларынын мисалдары, ошондой эле алардын жооптору менен түшүндүрмөлөрү камтылган.

Ж 4309000000-05 УДК 378
ББК 74.58

ISBN 9967-22-591-2
© ЦООМО, 2005

Мазмуну

Киришүү	**2**
Англис тили	**5**
Маалымат бөлүмү	**5**
Англис тили боюнча тест тапшырмаларынын мисалдары	**19**
Англис тили боюнча тест тапшырмаларынын жооптору жана түшүндүрмөлөрү	**22**
Немис тили	**26**
Маалымат бөлүмү	**27**
Немис тили боюнча тест тапшырмаларынын мисалдары	**38**
Немис тили боюнча тест тапшырмаларынын жооптору жана түшүндүрмөлөрү	**41**

Киришүү

Бул колдонмонун максаты –Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларына кирүү үчүн англис жана немис тилдери боюнча Сиздин тест тапшырууңузга жардамдашуу. Сиз мындан төмөндөгүлөрдү таба аласыз:

- чет тилдери боюнча тесттер жөнүндө жалпы маалымат;
- тест жүргүзүүнүн жол-жобосу жөнүндө айрым маалыматтар;
- тест тапшырмаларын аткаруу боюнча жалпы кеңештер;
- ар бир чет тили боюнча теориялык кыскача маалымат;
- тест тапшырмаларынын мисалдары;
- суроолордун жооптору жана түшүндүрмөлөрү;

Чет тилдери боюнча тесттер жөнүндө жалпы маалымат

Англис жана немис тилдери боюнча тесттер жалпы билим берүүчү мектептин толук курсун аяктап, Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларына тапшырып жаткан бүтүрүүчүлөр үчүн түзүлгөн.

Англис жана немис тилдери боюнча тесттерди Сиз өзүңүз тапшырмакчы болгон адистиктерде ушул предметтик тесттер талап кылынган учурда гана тапшыруу керек. Тесттердин бирин эле, же англис жана немис тилдери боюнча экөөнү тең тапшырса болот. Ар бир предметтик тесттин баллдары негизги тесттин натыйжалары кандай экендигине карабай өзүнчө эсептелсе дагы, негизги тестти тапшырбай туруп, предметтик тестти тапшыруу мүмкүн эмес экендиги эсиңизде болсун.

Англис жана немис тилдери боюнча тесттин максаты – андан ары окуусун улантууга эң жөндөмдүү абитуриенттерди таап чыгуу. Бул тесттер Сиздин ушул сабактар боюнча билимиңизди жана билгичтиктериңизди көрсөтүшүңүзгө мүмкүндүк берет.

Предметтик тест	Суроолордун саны	Убактысы
Англис тили	50	90 мүн.
Немис тили	50	90 мүн.

Тест жүргүзүүнүн жол-жобосу жөнүндө айрым маалыматтар

Тест качан жана кайда өткөрүлөт?

Тест жүргүзүү бул үчүн атайын жабдылган тест борборлорунда белгилүү график боюнча өткөрүлөт. Тест жүргүзүүнүн так убактысы жана орду жөнүндө Сиз өзүңүзгө берилген тестке киргизүү талонуна чапталган кабарландырмадан окуп билесиз.

Экзамен күнү төмөндөгүлөрдү алып барышыңыз керек:

- тестке киргизүү талонун. Эгер абитуриент каттоодон өтпөсө жана **талону жок болсо**, анда ал предметтик тестке **киргизилбейт**. Тестке **киргизүү талонун тест бүткөндөн кийин дагы топтолгон баллдар жөнүндө сертификат алганга чейин сактоо керек**;
- жакшы жана таза жаза турган калемсап;
- өзүңүз каттоодон өткөндө көрсөткөн документиңизди: паспортуңузду же туулгандыгыңыз жөнүндө күбөлүктү (эгер паспорт алуу курагына жете элек болсоңуз);
- саат.

Эмнелерди албай киришиңиз керек?

- калькулятор;
- кол телефон;
- фотоаппарат;
- ар кандай электрондук приборлор;
- окуу китептер, китептер, дептерлер, маалыматтын башка каалагандай булагы;
- тест жүргүзүү учурунда администраторлор атайын бере турган кагаздардан тышкары ар кандай барактар;
- рюкзак же сумка.

Бул саналган буюмдарыңыз бар болсо, атүгүл аларды пайдаланбасаңыз деле, Сизди тест жүргүзүү жайынан чыгарып жибериши мүмкүн.

Предметтик тестти канча жолу тапшырууга болот?

Ар бир предметтик тестти бир жылдын ичинде БИР гана жолу тапшырууга болот. Бул талап аткарылбаган учурда тест жүргүзүүнүн натыйжалары жокко чыгарылат.

Тест учурунда өзүңүздү кандай алып жүрүшүңүз керек?

Тест жүргүзүү учурунда төмөндөгүлөргө **тыюу салынат:**

- көчүрүп алууга;
- башка абитуриенттердин тест аткарышына тоскоол болууга;
- администратор жана башкалар менен сүйлөшүүгө;
- тест бүткөнгө чейин атайын уруксатсыз жана коштоочусуз бөлмөдөн чыгууга;
- администраторго тесттин мазмуну боюнча суроо берүүгө. Бирок эгер тесттеги суроолордун түзүлүшү боюнча кандайдыр сын пикир айткыңыз келсе, анда тест аяктагандан кийин Сиз администраторго кайрылып, андан «Тест тапшырмаларындагы түшүнүксүз жерлерди жана каталарды каттоо формасын» сурап алып, эмнени түшүнбөгөнүңүздү жазып койсоңуз болот;
- тестке берилген убакыт аяктагандан кийин, Сизге бөлмөдөн чыгып кетүүгө расмий түрдө уруксат берилет.

Тест жүргүзүү учурунда жүрүм-турум эрежелерин сактабаган абитуриенттерди ушул жылы кайрадан тест тапшырууга уруксат бербей туруп чыгарып жиберишет.

Тест тапшырмаларын аткаруу боюнча айрым жалпы кеңештер

Чет тилдери боюнча тест 40 лексикалык-грамматикалык суроодон, 2 тесттен жана аларга карата 10 тапшырмадан турат.

Тестти аткарууга киришүүдөн мурун суроону кунт коюп окуп чыгып, түшүнүү зарыл, анткени тапшырмалар ар түрдүү болушу мүмкүн.

Мисалы:

- Жооп варианттарынын ичинен кайсынысы мааниси боюнча асты сызылган сөзгө эң жакын?
- Жооп варианттарынын ичинен кайсынысы мааниси жагынан сүйлөмдөгү асты сызылган сөзгө каршы келет?
- Жооп варианттарынын ичинен кайсынысы туура болот?
- Жооп варианттарынын ичинен кайсынысы ката?

Эгер сүйлөмдө Сиз бейтааныш сөздөрдү кезиктирсеңиз, анда бүтүндөй сүйлөмдү контекст жана грамматика боюнча талдап чыгууга аракеттениңиз: сөз түркүмдөрүн (зат атооч, этиш, сын атооч) аныктап, алардын формалык белгилери боюнча жооптун туура вариантын табыңыз.

Грамматикалык тапшырмаларды аткарууда орус же кыргыз тилдерин үйрөнүүдө өздөштүрүлгөн көндүмдөрдүн пайдасы тийиши мүмкүн.

Текстти окуганда анын бөлүктөрүнүн ортосундагы логикалык байланышка көңүл буруу, фактыларды жалпылай жана салыштыра билүү, себеп-натыйжа байланыштарын табуу, негизгилер менен экинчи катардагыларды айырмалоо, окулган текст боюнча жыйынтык чыгаруу зарыл.

Иштин жүрүшүндө **ТЕСТ ДЕПТЕРИНЕ ЭЧ КАНДАЙ БЕЛГИЛЕРДИ КОЙБОҢУЗ.**

Эгер туура жоопту тандоодо кыйналсаңыз, аны ойлонуштуруунун айрым ыкмаларын колдонуңуз.

- **Чыгарып салуу ыкмасын колдонуңуз**. Эгер туура жоопту билбесеңиз, чыгарып салуу ыкмасын колдонуңуз: адегенде дептериңизге өзүңүзгө туура эместей көрүнгөн жооптордун баарын белгилеңиз. Бирден бир туурасы калганга чейин туура эместерин чийе бериңиз. Туура жоопту жооп баракчасына көчүрүңүз.
- **Бир эле суроого көп убакыт коротпоңуз.** Бардык суроолор бирдей сандагы балл менен баалана турганы эсиңизде болсун. Эгер суроону түшүнүү үчүн көп ойлонуу талап кылынса, убакытты коротпой, кийинки суроого өтө бериңиз. Предметтик тесттеги калган тапшырмаларды аткарып бүткөндөн кийин түшүнүксүз суроого кайрылып көрүңүз.
- **Баллдарды байкоосуздан жоготуп албаңыз.** Толкунданбай, суроолорду окубай калып аттап кетпей, иштөөгө аракеттениңиз. Ар бир суроонун мүмкүн болгон бардык жоопторун карап чыгууга умтулуңуз. Сунушталган жооп варианттардын баарын талдап көрүңүз. Коюлган суроого так жооп бериңиз.
- **Адегенде суроолордун жеңилдерине, анан кыйындарына жооп бериңиз.** Предметтик тесттин башталышында жеңил суроолор берилген, андан ары кыйыныраактары уланат. Суроолор улам кийинкисинде татаалдаша берет. Көбүрөөк убакыт талап кылынуучу оор тапшырмаларга чейин жеңилирээк суроолорго жооп берип жатканыңызды анык билиңиз.

Жооп барактарын кантип толтуруу керек?

Суроолорго эң ылайыктуу жоопту тандагандан кийин Сиз аны жооп барагына көчүрүшүңүз зарыл. Бул үчүн төмөндөгүдөй кадамдарды жасоо керек:

1. Тест дептеринен жооп барагына жообун көчүрө турган суроонун номурун табыңыз.
2. Жооп барагынан тандалган жоопко тийиштүү тегерекчени боёңуз.

Жооп барактары автомат түрдө иштеп чыгарылат, андыктан кылдат, таза иштеп, белгиленген эрежелерди катуу сактоо керек. Антпесе сканер маалыматты туура эмес эсептеп коюшу мүмкүн.
Көңүл буруңуз: **белгилерди туура жерлерге койгонуңузду анык билүү үчүн жооп барагын маал-маалы менен текшерип туруңуз.**

Англис тили

Англис тили боюнча тест 40 лексикалык-грамматикалык суроодон, 2 тексттен жана аларга карата берилген 10 тапшырмадан (же 1 тексттен жана ага карата берилген 5 тапшырмадан), ошондой эле окуганын түшүнүү боюнча тапшырмалары бар 5 кырдаалдан турат.
Тест Сиздин англис тилинин грамматикасындагы төмөндөгүдөй темалар боюнча билимдериңизди колдоно билишиңизди текшерет:

1. Артикль
2. Зат атоочтун көптүк түрү
3. Сын атооч
4. Тактооч
5. Предлогдор
6. Ат атооч
7. Этиштин чактары
8. Модалдык этиштер
9. Кыйыр сөз
10. Мезгил боюнча ээрчишүү
11. Инфинитив
12. Атоочтук
13. Герундий
14. Сүйлөм
15. Байламталар
16. Сөз жасоо

Маалымат бөлүмү

Артикль (The Article)

<u>Аныкталбаган артикль ***a (an)***</u> *one* сөзүндөй эле мааниге ээ. Ал саналуучу зат атоочтор менен гана колдонулат:
1) жекелик түрдө: ***A*** *teacher should be competent;*
2) кыймыл-аракеттин бир жолу жасалышын билдирген туруктуу сөз айкаштарында: *to be* ***a*** *success, to have* ***a*** *rest, to have* ***a*** *good time;*
3) зат атоочтун алдында турган сыпаттоочу аныктооч менен: *It was* ***a*** *moonless night;*
4) илептүү сүйлөмдөрдө, *what* жана *such*тан кийин: *What* ***a*** *cute child! It is such* ***a*** *lovely morning!*

<u>Аныкталган артикль ***the***</u> *that* сөзүндөй эле мааниге ээ. Ал төмөндөгүдөй учурларда жекелик түрдө да, көптүк түрдө да колдонулат:
1) эгер кырдаалга жана контекстке жараша сөз белгилүү бир адам же буюм жөнүндө болсо: ***The*** *day is fine* (кырдаал). *We have a new secretary.* ***The*** *girl is smart* (контекст).
2) Эгер сөз буга чейин кезиккен болсо: *He has a new car,* ***the*** *car is grey*.
3) Эгер зат атоочтун иреттик сан атооч (*Read* ***the*** *first text*) же *only, main, central, same, right/wrong, left/right, next, last, final* сөздөрү менен туюнтулган чектегич аныктоочу бар болсо*: She is* ***the*** *only child in the family. Keep to* ***the*** *right side of the street.*
4) Күчөткүч даражадагы сын атоочтордун алдында: *This is* ***the*** *best film I have ever seen. Health is* ***the*** *most important thing for me.*
5) Эгер зат атооч өзүнчө бирден бир нерсени же көрүнүштү билдирсе: ***The*** *Moon moves round* ***the*** *Earth.*
6) эгер зат атооч орун бышыктооч катары колдонулса: *in* ***the*** *street, at* ***the*** *theatre, at* ***the*** *office, at* ***the*** *library, on* ***the*** *balcony, in* ***the*** *garden, on* ***the*** *train.*
7) эгер зат атооч адамдардын, жаныбарлардын, ойлоп табуулардын, терминдердин, жанрлардын бүтүндөй бир түрүн билдирсе: ***The*** *computer was invented in America. Agatha Christie is the Queen of* ***the*** *detective story.*
8) зат атооч катары колдонулган сын атоочтордун, атоочтуктардын, этиштердин алдында: ***The*** *old often criticize* ***the*** *young.* ***The*** *Chinese invented fine china.*
9) *to be on* ***the*** *safe side* («балээге жолобой»), *in* ***the*** *long run* («акыр аягында»), *in* ***the*** *light of smth* («бир нерсенин "жарыгында" - -ге байланыштуу) сыяктуу бир катар сөз айкаштарында.
10) эгер мамлекеттердин аталышында жалпы ат колдонулган болсо: ***the*** *Russian Federation,* ***the*** *Irish Republic*, же алар көптүк түрдө колдонулган болсо: ***the*** *Netherlands,* ***the*** *United Arab Emirates*.

11) кээ бир аймактардын, облустардын, шаарлардын аталыштары менен: ***the** Crimea, **the** Caucasus, **the** Far East, **the** Riviera etc*.
12) деңиздердин, океандардын, кысыктардын, каналдардын, көлдөрдүн, шаркыратмалардын, жарым аралдардын аталыштары менен: ***the** Atlantic Ocean, **the** Mediterranean Sea, **the** English Channel, **the** River Thames, **the** Niagara Falls*.
13) тоо кыркаларынын, аралдар топторунун аталыштары менен: ***the** Urals, **the** British Isles*.
14) чөлдөрдүн аталыштары менен: ***the** Gobi, **the** Sahara Desert*.
15) эгер үй-бүлөнүн бардык мүчөлөрү жөнүндө сөз болсо: ***The** Abakirovs live in Tynystanov street*.

Зат атоочтордун көптүк түрү (The Noun)

<u>Зат атоочтордун көптүк түрү </u> -s мүчөсүн кошуу жолу менен түзүлөт: a stand—stands.
Англис тилинде уңгусундагы үндүүсүн өзгөртүү жолу менен көптүк түрү түзүлө турган зат атоочтор бар: *a man - men, a foot - feet*.
Айрым зат атоочтордун жекелик жана көптүк түрдөгү формалары дал келишет: *one deer – two deer; one fish – two fish; one sheep – two sheep; one means – two means*; *one series - two series*.
Башка тилдерден өздөштүрүлгөн кээ бир зат атоочтордун көптүк түрүн эстеп калуу керек: *criterion – criteria; phenomenon – phenomena; formula – formulae/formulas; crisis – crises; datum – data* (алар ошондой эле жекелик түр катары колдонулушу да мүмкүн).
Татаал зат атоочтордун көптүк түрүнүн түзүлүшүнө көңүл буруңуз: *a grown-up –grown-ups; a mother-in-law – mothers-in-law; a woman-driver – women-drivers.*
Айрым зат атоочтордун көптүк түрү болбойт: *news, information, knowledge*. Мисалы: *Bad news travels fast*.

Сын атооч (The Adjective)

<u>Сын атоочтордун салыштырма даражалары</u>. Англис тилинде үч салыштырма даражасы бар: негизги (positive), салыштырма (comparative) жана күчөтмө (superlative).
Англис тилинде сын атоочтордун даражалар боюнча өзгөрүшүнүн жөнөкөй жана курама деген эки формасы бар. Жөнөкөй формасы *–er* жана *–est* суффикстеринин жардамы менен түзүлөт:

young	*younger*	*youngest*
(негизги.)	(салыш.)	(күчөт.)

Курама формасы *more* жана *(the) most* сөздөрүн сын атоочтун негизги формасына жалгоо жолу менен түзүлөт:

comfortable	*more comfortable*	*the most comfortable*
(негизги.)	(салыш.)	(күчөт.)

Курама формасы көп муундуу сын атоочтордун салыштырма даражаларын түзүү үчүн колдонулат.
Салыштырма даражаларын түзүүнүн мындай жолу тактоочтор үчүн да колдонулат:

hard	*harder*	*the hardest*
soon	*sooner*	*the soonest*

Салыштырма даражалары ар башка уңгулардан түзүлө турган сын атоочтордун жана тактоочтордун тобу бар. Алардын формаларын жаттап алуу керек:

good, well	*better*	*(the) best*
bad, badly	*worse*	*(the) worst*
many, much	*more*	*(the) most*
little, few	*less*	*(the) least*

Көңүл буруңуз!
Out of <u>two</u> boys Nick is <u>the taller </u> (Эки баланын ичинен Ник эң бойлуу) сыяктуу салыштырма түрмөктөрдө сын атооч салыштырма даражада ***the*** артикли менен колдонулат**.**

Эсиңизде сактаңыз!
at least – болбоду дегенде
most of all – баарынан көбүрөөк
worst of all – баарынан жаман
best of all – баарынан жакшы
What film do you like best (of all)? – Сизге кайсы фильм баарынан көбүрөөк жагат?

as ... as – ...кандай болсо, ...ошондой эле
not so ... as – сыяктуу… эмес, ...дай эмес (болбойт)
This book is as interesting as that book. – Бул китеп тиги китептей эле кызыктуу.
The days in the winter are not so long as in summer. – Кышында күн жайындагыдай узун болбойт.
Эсиңизде сактаңыз!
much better – алда канча жакшы
much more comfortable – алда канча ыңгайлуу
the more ... the more – канчалык көп ..., ошончолук көп
the more ... the less – канчалык көп ..., ошончолук аз
The more we study, the more we know. – Биз канчалык көп окусак, ошончолук көптү билебиз.

Тактооч (The Adverb)

Сүйлөмдө тактооч бышыктоочтун милдетин аткарат.
Түзүлүшүнө жараша тактоочтор төмөндөгүчө бөлүнөт:

- жөнөкөй: *often, now, much, here, there*
- туунду(-ly суффиксинин жардамы менен түзүлөт): *easy – easily, soft – softly*
- татаал: *everywhere, somehow, sometimes*
- курама: *at last, at first, at best, by and large* (жалпысынан алганда)

Айрым учурларда тактоочтун формасы сын атоочтун формасы менен дал келет. Мындай сөздөргө төмөндөгүлөр кирет: *hard, fast, late, early, low*.
He usually drives fast. – Ал адатта ылдам жүрөт.
Japanese trains are very fast. -Жапон поезддери абдан ылдам .

Тийиштүү сын атоочтордон мааниси боюнча айырмаланган төмөндөгү тактоочтордун маанисин эстеп калуу зарыл: *nearly, hardly, lately*:
It's nearly time for supper. – Дээрлик кечки тамактануу убактысы болуп калды.
I could hardly move my hand. – Мен колумду араңдан зорго кыймылдатып калдым.
I haven't seen her lately. – Акыркы мезгилде мен аны көргөн жокмун.

badly тактоочу *жаман* жана *абдан* деген эки мааниге ээ:
Mary sings badly. – Мэри жаман ырдайт.
I need you badly. – Сиз мага абдан керексиз.

to feel, to look, to seem, to taste, to sound, to become этиштеринен кийин тактоочтун ордуна көп учурларда сын атооч колдонулат:
Do you feel comfortable? – Сизге ыңгайлуубу?
The name sounds familiar to me. – Бул ысым мага тааныш.

today, tomorrow, yesterday мезгил тактоочтору сүйлөмдүн башына же аягына коюлат:
I bought this book yesterday.
Yesterday I bought this book.

recently (жакында), *lately* (кийинки мезгилде), *before* (мурун) тактоочтору сүйлөмдүн аягында гана келет:
I have never seen this book before. – Мен бул китепти мурун эч качан көргөн эмесмин.

Көп кайталанууну билдирген *usually, often, never, seldom, always* тактоочтору этиштин тийиштүү формасынын алдында колдонулат: *He always gets up at seven o 'clock.*

Көп кайталанууну билдирген жана белгисиз чактагы тактоочтор *to be* этишинин тийиштүү формасынан кийин, анын жанында эле, колдонулат:
She is often late for classes.
Тактоочтордун салыштырма даражалары сын атоочтордуку сыяктуу эле эрежелер боюнча түзүлөт.

Предлогдор (Prepositions)

Убакыт (мезгил) предлогдору

at	Classes begin at 9:00. People sleep at night.	at + убакыт at + night
in	I was born in June. I went to school in 1999. Lessons are over in the after-noon.	in + ай in + жыл in the morning/evening/afternoon
on	I have 5 lessons on Monday. My brother was born on the 1st of April.	on + жуманын күнү on + дата
from... to	We have a break from 13:00 to 14:00	from + убакыт to + убакыт

Предлогдор колдонулган сөз айкаштары

by 4 o'clock – саат 4кө
since 3 o'clock – саат 3төн баштап
till 2 o'clock – саат 2ге чейин
for 1 hour – бир саат бою
before 1995 –1995-жылга чейин
after 1991 –1991-жылдан кийин
during the interval – танапис учурунда
in 5 days –5 күндөн кийин
about half an hour – жарым саатка жакын

Айрым этиштер кайсы предлогдор менен колдонула тургандыгын эсиңизде сактаңыз:
to aim at – мээлөө
The hunter aimed at the tiger.
to arrive at – келүү (чакан шаарга, кайсы бир жерге)
He will arrive at the airport.
to arrive in – келүү (чоң шаарга)
We arrived in London.
to laugh at – күлүү (бир нерсеге)
Children laughed at the clown.
to throw at – таштоо (бир нерсеге, бир нерсенин ичине)
Don't throw stones at animals.
to be interested in – бир нерсеге кызыгуу
My friends are interested in chemistry.
to comment on – бир нерсеге түшүндүрмө берүү
TV widely commented on this event.
to depend on – ...дан көз каранды болуу
That doesn 't depend on me.
to pay attention to – ...га көңүл буруу
We paid attention to his behavior.
to leave for – ...га кетүү
Students have left for Bishkek.
to prevent from – тоскоол болуу, тоскоолдук кылуу
Heavy rain prevented us from going to the stadium.

Англис тилиндеги этиштин чактары (Tenses)

Indefinite (Simple) Tenses

Simple (Indefinite) тобундагы чактар учур, өткөн же келер чактагы болуучу фактылар катары айтылган кыймыл-аракеттерди билдирет.

	Ырастагыч форма	**Тангыч форма**	**Суроолуу форма**
Учур чак (Present)	*I ask* *You ask* *She/he/it asks* *We ask* *You ask* *They ask*	*I don't ask* *You don't ask* *She/he/it doesn 't ask* *We don't ask* *You don't ask* *They don't ask*	*Do I ask* *Do you ask* *Does she/he/it ask* *Do we ask* *Do you ask.* *Do they ask.*
Өткөн чак (Past)	*I* *You* *She/he/it* } *asked* *We* } *wrote* *You* *They*	*I* *You* *She/he/it* } *didn't ask* *We* } *didn't write* *You* *They*	*I* *you* *Did she/he/it* } *ask* *we* } *write* *you* *they*
Келер чак (Future)	*I* *You* *She/he/it* *We* } *will ask* *You* *They*	*I* *You* *She/he/I* } *will not* *We* } *ask* *You* *They*	*I* *you* *Will she/he/it* } *ask* *we* *you* *they*

Progressive (Continuous) Tenses

Progressive (Continuous) тобундагы чактар учур, өткөн жана келер чактардагы белгилүү бир учурда болуучу процесстерди билдирет.

	Ырастагыч форма	**Тангыч форма**	**Суроолуу форма**
Учур чак (Present)	*I am asking* *You are asking* *She/he/it is asking* *We are asking* *You are asking* *They are asking*	*I am not asking* *You are not asking* *She/he/it is not asking* *We are not asking* *You are not asking* *They are not asking*	*Am I asking* *Are you asking* *Is she/he/it asking* *Are we asking* *Are you asking* *Are they asking*
Өткөн чак (Past)	*I* *She* } *was asking* *He* *It* *We* *You* } *were asking* *They*	*I* *She* } *was not asking* *He* *It* *We* *You* } *were not asking* *They*	*I* *Was she* } *asking* *he* *it* *we* *Were you* } *asking* *they*
Келер чак (Future)	*I* *You* *She/he/it* *We* } *will be asking* *You* *They*	*I* *You* *She/he/I* } *will not be* *We* } *asking* *You* *They*	*I* *you* *Will she/he/it* } *be asking* *we* *you* *they*

Көңүл буруңуз!

Туура этиштин Past Indefinite си этиштин негизине улануучу - *ed* суффиксинин жардамы менен түзүлөт:
to ask – asked

Туура эмес этиштердин өткөн чагын эстеп калуу керек: *to write – wrote, to do – did, to come – came…*

Перфект чактары (Perfect Tenses)

Perfect тобундагы чактар учур, өткөн жана келер чактардагы аягына жеткирилүүчү кыймыл-аракеттерди билдирет.

	Ырастагыч форма	**Тангыч форма**	**Суроолуу форма**
Учур чак (Present)	*She He It* } *has asked* *I We You They* } *have asked*	*She He It* } *hasn't asked* *I We You They* } *haven't asked*	*Has she he it* } *asked* *Have I we you they* } *asked*
Өткөн чак (Past)	*I She He It We You They* } *had asked*	*I She He It We You They* } *had not asked*	*Had I she he it we you they* } *had asked*
Келер чак (Future)	*I She He It We You They* } *will have asked*	*I She He It We You They* } *will not have asked*	*Will I she he it we you they* } *have asked*

Perfect Continuous

	Ырастагыч форма	**Тангыч форма**	**Суроолуу форма**
Учур чак (Present)	*She He It* } *has been asking* *I We You They* } *have been asking*	*She He It* } *hasn't been asking* *I We You They* } *haven't been asking*	*Has she he it* } *been asking* *Have I we you they* } *been asking*
Өткөн чак (Past)	*I She He It We You They* } *had been asking*	*I She He It We You They* } *hadn't been asking*	*Had I she he it we you they* } *been asking*
Келер чак (Future)	*I She He It We You They* } *will have been asking*	*I She He It We You They* } *will not have been asking*	*Will I she he it we you they* } *have been asking*

Туюк залог (The Passive Voice)

Туюк залог тийиштүү формадагы *to be* жардамчы этишинин жана негизги этиштин II тактоочунун жардамы менен түзүлөт:

to be + негизги этиштин Participle II си

Туюк залог (Indefinite тобундагы чактар)

This article	is was must be can be may be will be	discussed written	every year yesterday now at once at any time today tomorrow

Passive Voice түрүндөгү сүйлөмдөрдө кыймыл-аракетти жасаган курал, аспап же адам көрсөтүлбөшү мүмкүн. Эгер кыймыл-аракетти ким (эмне) жасагандыгын анык көрсөтүү керек болсо, анда тийиштүү зат атоочтор же ат атоочтор *by* предлогу менен (кыймыл-аракеттин субъектин көрсөтүү үчүн) же *with* предлогу менен (кыймыл-аракетти жасоодо колдонулган куралды, аспапты көрсөтүү үчүн) колдонулат.
My letter is written with a pen. –Менин катым калемсап менен жазылган.
The letter was signed by our director. – Катка биздин директор кол койгон.

Туюк залог (Continuous тобундагы чактар).

A new film	is being was being	shown	there now there when I came in this town

Эскертүү: Англис тилинде туюк залогдун улантылган келер чагынын формасы жок.

Туюк залог (Perfect тобундагы чактар)

The telegram	has been had been will have been	sent	today by 5 o’clock yesterday by the time he comes back

Төмөндөгүлөрдү эске сактоо керек:

1. Туюк залогдо ээ жактама ат атооч менен туюнтулат: *We were presented with books. - Бизге китеп тартуулашты.*
2. Кыйыр толуктоочтун предлогу этиштен кийин келет: *The doctor was sent for. – Докторго киши жиберишти.*

Модалдык этиштер (Modal Verbs)

Can, must, may модалдык этиштери

Модалдык этиштер	Мааниси	Мисалдар
Must Must not = mustn't	Парз, милдеттенме, зарылдык, буйрук тыюу	We must study hard. I must buy some milk. You must come home at once. You mustn't smoke here.
Can Cannot = can't Could Could not = couldn't	Акыл-эс же денебой жөндөмдүүлүгү уруксат берүү тыюу	We can speak English. You can come at any time. Can I have a cup of coffee? You can't cross the street here.
May May not = mayn't Might Might not = mightn't	уруксат берүү өтүнүч тыюу (абдан катуу)	You may take this book. May I open the window? You may not take books away from the reading room.

Модалдык этиштердин сүйлөмдөгү колдонулушунун өзгөчөлүктөрү.

1. Модалдык этиштер жак жана түр боюнча өзгөрбөйт:

I
She
He
It } *can, may, must*
We
You
They

2. Модалдык этиштерден кийин инфинитив *to* бөлүкчөсүсүз эле колдонулат: *They can swim very well.*

3. Сүйлөмдүн суроолуу формасы модалдык этиштин жардамы менен түзүлөт: *They can play tennis. – Can they play tennis?*

4. *can* жана *may* модалдык этиштеринин келер чак формасы жок. *Must* модалдык этиши учур чакта гана колдонулат.

Модалдык этиштердин тангыч формасы

Must (*must not, mustn't*) жана *may* (*may not, mayn 't*) модалдык этиштеринин тангыч формасына көңүл буруу керек. Бул формалар катуу тыюу салууну билдирет (которгондо – мүмкүн эмес, тийиш эмес). Бул маанини жумшартуу керек болгондо же зарылдык жана милдеттүүлүк мааниси жок болсо *needn't – керек эмес* деген форма колдонулат.
-*Must we go to the bank at once?*
-*No, you needn't. You can go there tomorrow.*

Модалдык этиштердин эквиваленттери (алмаштыргычтары)

Can, may, must модалдык этиштеринин ордуна төмөндөгү сөздөрдү колдонууга болот:
can – to be able to (бир нерсени жасай ала турган абалда болуу, жасай алуу)
may – to be allowed to, to be permitted to (бир нерсени аткарууга уруксаты бар болуу)
must – to have to (бир нерсе кылууга аргасыз болуу) жана *to be to* (бир нерсени алдын ала белгиленген план боюнча аткаруу)

Модалдык этиштердин алмаштыргычтары бардык чактарда модалдуулук[1] маанисин туюнтуу үчүн колдонулат:
Present: *I can read / I am able to read*
Past: *I could read / I was able to read*
Future: *I (shall/will) be able to read.*

Must – **to have to** модалдык этишинин алмаштыргычына көңүл буруу керек.

		Ырастагыч форма	**Суроолуу форма**	**Тангыч форма**
Present	I must read	I have to read	Do I have to read?	I don't have to read
Past		I had to read	Did I have to read?	I didn't have to read
Future		I shall/will have to read	Shall/will I have to read?	I shan't/won't have to read

Don't have to формасы зарылдыктын жок экендигин билдирет: *I don't have to translate the article. – Мен бул макаланы сөзсүз эле которушум керек эмес.*
To be to модалдык алмаштыргычы кандайдыр бир пландалган иш-аракетти туюнтуу үчүн колдонулат. А көбүнчө транспорттун жүрүү расписаниесин көрсөтүү үчүн колдонулат: *The bus is to arrive at 5. – Автобус саат 5те келүүгө тийиш (расписание боюнча).*
would rather, would sooner, had better модалдык конструкцияларынын колдонулушуна көңүл буруңуз.
Had better дин эквиваленти - *should* этиши:
You had better ('d better) eat more fresh fruit and vegetables instead of candies. – Сиз конфет эмес, таза жемиштерди жана жашылчаларды жесеңиз жакшы.

Would rather артыкчылык берүүнү билдирет:
I'd rather have coffee than tea. – Мен чайга караганда кофени артык көрөр элем.

Кыймыл-аракетти жасоого чакырыкты туюнтуу үчүн *dare* этиши колдонулат:
I dare you to jump off that wall! – Кел мелдешебиз, сен бул дубалдан секирип түшө албайсың!

Кыйыр сөз (Reported Speech)
Кыйыр сөздө *tell, say, demand, ask, wonder* ж.у.с. этиштер колдонулат. Суроолуу сүйлөмдөрдү тике сөздөн кыйыр сөзгө айлантууда алардагы сөздөр түз тартипте жайгаштырылат, б.а. адегенде ээ, анан баяндооч болот.

	Тике сөз	**Кыйыр сөз**
Буйрук ыңгай	The teacher says "Speak English in class." Mother says "Don't watch TV till late at night." "Fire!", the officer cried.	The teacher tells the students to speak English in class. Mother tells me not to watch TV till late at night. The officer ordered the soldiers to fire.
Жалпы жана альтернативдик суроолор	Pete says "Do you speak English?" Ann says "Would you like tea or coffee?"	Pete asks if (whether) I speak English. Ann asks if (whether) I would like tea or coffee.
Атайын суроолор	Nurlan says "Where does Nelly live?" Irina says "How many students are there in the classroom?"	Nurlan wonders where Nelly lives. Irina wants to know how many students there are in the classroom.
Ырастагыч жана тангыч сүйлөмдөр	Vera says "I like music." Akyl says "I don't go to school on Saturdays."	Vera says that she likes music. Akyl says that he doesn't go to school on Saturdays.

[1] Модалдуулук – сїйлєєчїнїн кайсы бир иш-аракетке мамилеси.

Мезгил боюнча ээрчишүү (Sequence of Tenses)

Эгер негизги сүйлөмдөгү этиш өткөн чакта турса, анда багыныңкы сүйлөмдүн чагы өткөн чакка карай өзгөрөт. Учур чактын ордуна өткөн чак, өткөн чактын ордуна перфект өткөн чагы, келер чактын ордуна өткөндөгү келер чак колдонулат.

Simple Tenses	
Azat <u>says</u> | that he <u>plays</u> tennis very well. Azat <u>says</u> | that he <u>played</u> tennis very well two years ago. Azat <u>says</u> | that he <u>will play</u> tennis very well two years from now.	Azat <u>said</u> | that he <u>played</u> tennis very well Azat <u>said</u> | that he <u>had played</u> tennis very well two years before. Azat <u>said</u> | that he <u>would play</u> tennis very well two years from now.
Continuous Tenses	
Oleg <u>says</u> | that his mother <u>is working</u> in the garden. Qleg <u>says</u> | that his mother <u>was working</u> in the garden when he came home. Oleg <u>says</u> | that his mother <u>will be working</u> in the garden till late in the afternoon.	Oleg <u>said</u> | that his mother <u>was working</u> in the garden. Oleg <u>said</u> | that his mother <u>was working</u> in the garden when he came home. Oleg <u>said</u> | that his mother <u>would be working</u> in the garden till late in the afternoon.
Perfect Tenses	
Alex <u>says</u> | that he <u>has</u> already <u>done</u> his work. Alex <u>says</u> | that he <u>will have finished</u> his work by 5 o'clock.	Alex <u>said</u> | that he <u>had</u> already <u>done</u> his work. Alex <u>said</u> | that he <u>would have finished</u> his work by 5 o'clock.

Лексика (Vocabulary)

Сөздүн курамы
Сөздөр негизги, туунду жана татаал болуп бөлүнөт.

Негизги сөздөрдүн аффикстери болбойт: *drive, read, move*.
Туунду сөздөр аффикстердин – суффикстердин жана префикстердин сөз уңгусуна жалганышы аркылуу түзүлөт: *driver, movement, unpleasant*.
Татаал сөздөр эки же андан көп сөздөн турат: *bluebell, greenhouse, flowerbed*. Мында башкы сөзү дайыма кийин тураарын эске сактоо керек: *potflower* - бөлмө гүлү; *flowerpot* –гүл өстүрүүчү карапа.

Сөз жасоочу суффикстер:

Зат атоочтордун түзүлүшүндө колдонулуучу суффикстер	– ing – er – ment – ness – ist – ance	feeling player government darkness guitarist guidance
Сын атоочтордун түзүлүшүндө колдонулуучу суффикстер	– y – able – ful – less – ish – ly – en – some	snowy comfortable playful painless bookish lonely wooden handsome

Тактоочтордун түзүлүшүндө колдонулуучу суффикстер	–ly	firmly
Этиштердин түзүлүшүндө колдонулуучу суффикстер	– ize – en – ate – ify	naturalize widen stimulate identify

Жаңы сөздөр бир сөз түркүмүнөн экинчи сөз түркүмүнө өткөрүү жолу менен түзүлүшү мүмкүн. Мында алардын ички структурасы өзгөрүүсүз бойдон калат (конверсия):
house (үй) – *to house* (жайгаштыруу)
nurse (эже, няня) – *to nurse* (багуу, кароо)

Омоним – айтылышы окшош, бирок мааниси жагынан айырмаланган сөз:
write (жазуу) – *right* (оң)

A sailor went to sea to see what he could see. But all he could see was sea, sea, sea…
Бул жерде *sea* – деңиз, ал эми *see* – «көрүү» этиши.

Бирден ашык мааниси бар сөздөр көп маанилүү болуп саналат
The camp was situated at the foot of the mountain.
The girl hurt her foot.
Биринчисинде *foot* - «этеги», ал эми экинчисинде – «таман».

Синоним – мааниси жагынан жакын сөз:
to go – to walk
to look – to stare
beautiful – handsome
Nelly looked surprised. – Nelly looked astonished.
surprised жана *astonished* сөздөрү - ар кайсы деңгээлдеги таң калууну билдирген синонимдер.
Антоним – мааниси жагынан карама-каршы сөз:
hot – cold
happiness – sorrow
to reject – to accept
up – down
Love will save the world. Hatred will ruin it.
Love жана *hatred* сөздөрү - антонимдер, анткени алар мааниси боюнча карама-каршы.

Герундий (The Gerund)

Герундий – бул этиштин жана зат атоочтун милдеттерин айкалыштырып аткаруучу этиштин жаксыз формасы. Герундий этиштин негизине *–ing* мүчөсүн жалгоо жолу менен түзүлөт: *to write – writing.*

Герундийдин төмөндөгүдөй формалары бар:

	Active	**Passive**	
Simple	seeing writing	being seen being written	жөнөкөй формалары: бирдей убактуулук же келер чак
Perfect	having seen having written	having been seen having been written	перфект формалары: мурда болуу

1. *Peter likes studying foreign languages. – Петяга чет тилдерин үйрөнүү жагат.*
2. *Little John likes being read fairy tales. – Жомок окуп берүү кичинекей Джонго жагат.*
3. *I don't remember having seen such a picture. – Мындай сүрөттү көргөнүм эсимде жок.*
4. *I remember having been informed of the conference. – Мага конференция тууралуу айтканы эсимде жок.*

Герундий предлогдордон кийин колдонулушу мүмкүн:
Igor is fond of playing chess.
The children insisted on visiting the History museum after dinner.

Соңунан улай герундий гана колдонула турган этиштердин жана предикативдик (баяндоочтук) сөз айкаштарынын белгилүү тобу бар:

to appreciate to forgive to keep (on) to enjoy to finish	to prevent cannot help cannot resist to excuse to deny	To mind (тангыч жана суроолуу сүйлөмдөрдө) to avoid to refrain (from) to be capable of

Martin couldn't help smiling. – Мартин жылмайбай кое алган жок.
Mary has finished typing a business letter. – Мэри ишкер катты бастырып бүттү.

Төмөндөгү этиштерден кийин герундий да, инфинитив да колдонулушу мүмкүн:
to like, to love, to prefer, to hate, to intend, to forget, to continue, to start, to begin.
I prefer reading books in the evening. – I prefer to read books in the evening.

Атоочтук (The Participle)

Атоочтук – этиш жана сын атооч милдетин аткаруучу этиштин жаксыз формасы. Англис тилинде атоочтуктун эки түрү - I атоочтук (учур чактагы атоочтук) жана II атоочтук (өткөн чактагы атоочтук) бар.
I атоочтук этиштин негизине *–ing* суффиксин жалгоо аркылуу түзүлөт:

(to) go + ing = going (to) read + ing = reading	to go – going to read – reading

Сүйлөмдө I атоочтук төмөндөгүдөй милдеттерди аткарат:
1) аныктооч:
I like to look at playing children. – Мен ойноп жаткан балдарды карап турууну жакшы көрөм.

2) аныктоочу атоочтук түрмөктүн бөлүгү:
The girl reading a book is my sister. – Китеп окуп жаткан кыз – менин эжем.

3) Continuous тобундагы чактардагы баяндоочтун бөлүгү:
Alex is watching TV now.

II атоочтук страдательный залогдогу атоочтук болуп саналат, ага кыргыз тилиндеги -ылган, -лган формалары туура келет,
(окулган, ачылган).

Туура этиштерден II атоочтук этиштин негизине -*ed* суффиксин кошуу жолу менен түзүлөт. Ал этиштин Past Indefinite формасына дал келет:

Infinitive	Past Indefinite	Participle II
to ask	asked	asked

Туура эмес этиштердин II атоочтуктарынын формаларын жаттап алуу зарыл.

Сүйлөмдөрдө II атоочтук аныктоочтун милдетин аткарат:
People admired the picture painted by a famous artist.

II атоочтук Perfect тобуна кирген чактардагы баяндоочтун бөлүгү катары колдонулушу мүмкүн:
Alina has just finished her report on biology.

Байламталар (Conjunctions)

Байламталар сөздөрдү, сөз тизмектерин, сүйлөмдөрдү байланыштырып турат.

Тең байланыштуу байламталар (Coordinating Conjunctions)

and – жана
but – бирок
so – ошондуктан, ошентип, андыктан
or – же
yet – бирок, ошентсе да

The kids came late and baked a cake.
I went to the stadium but the game was cancelled.
I have a sled yet it never snows here.

Багындыруучу байламталар (Subordinating Conjunctions)

after	before	so	till	where
although	for	so that	unless	whereas
as	if	than	until	wherever
as if	once	that	when	whether
because	since	though	whenever	while

Father came home after the work was done.
We were happy once the ice-cream was served.
I cannot go until she comes.

Adverbal Conjunctions

accordingly	furthermore	Likewise	so
besides	hence	Moreover	still
consequently	however	Nevertheless	therefore
			thus

The bread was left open; consequently it went stale.
My dog doesn 't like peanuts; however, he loves peanut butter.
I think, therefore I am.

Татаал толуктооч (Complex Object)

Татаал толуктооч – англис тилиндеги уникалдуу (өзгөчө) көрүнүш. Ал төмөндөгүдөй үч учурда колдонулат:

1) Сезимдик кабылдоону билдирген этиштерден кийин

Этиш	Объект жөндөмөсүндөгү зат атооч же ат атооч	*To* бөлүкчөсү жок инфинитив; I атоочтук
see hear watch feel smell	Ann me him her it us you them	Do Doing

I saw Ann cross the street. – Мен Аннанын көчөдөн кандай өткөндүгүн көрдүм.
I saw her cross the street. – Мен анын көчөдөн кандай өткөндүгүн көрдүм.
I saw her crossing the street. – Мен анын көчөдөн кандай өткөндүгүн көрдүм.

Эсиңизде сактаңыз: эгер биз фактыны эмес, процессти көбүрөөк эске алсак, анда I атоочтукту колдонобуз:

2) *let* (уруксат, мүмкүндүк берүү) жана *make* (мажбурлоо) этиштеринен кийин:

Этиш	**Объект жөндөмөсүндөгү зат атооч же ат атооч**	***to* бөлүкчөсү жок инфинитив**
let make	Ann me him her it us you them	do

Mother made me sit down to my homework. – Апам мени сабакка даярдануу үчүн отурууга мажбурлады.
Don't let him do it. – Анын минтишине жол бербе.

3) Төмөндөгү этиштерден кийин:

Этиш	**Объект жөндөмөсүндөгү зат атооч же ат атооч**	**Инфинитив**
want wish expect believe like would like	children me him her it us you them	to do

I want my children to be happy. – Мен балдарымдын бактылуу болушун каалайм.
I expect you to come in time. – Өз убагында келесиң деп үмүттөнөм.

Ат атоочтор (The Pronoun)

Жактама ат атоочтор

Субъект ат атооч	**Объект ат атооч**	**Таандык ат атооч**	**Таандык ат атоочтун абсолюттук формасы**	**Өздүк ат атооч**
I	me	my	mine	myself
you	you	your	yours	yourself
he	him	his	his	himself
she	her	her	hers	herself
it	it	its	its	itself
we	us	our	ours	ourselves
you	you	your	yours	yourselves
they	them	their	theirs	themselves

Объект ат атоочтор толуктоочтор катары (*I saw them at the meeting*), ошондой эле татаал толуктоочу бар сүйлөмдөрдө да (*Pete wants me to help him*) колдонулат.

Таандык ат атоочтордон кийин зат атоочтордун колдонулушу талап кылынат: *Our teacher is young*.

Таандык ат атоочтордун абсолюттук формасы зат атоочсуз колдонулат. Ал зат атоочтун маанисин да билдирет: *My room is small, yours is large*.

Өздүк ат атоочтор этиштин жанында толуктооч катары гана колдонулат. Алар сүйлөмдүн ээсине тиешелүү болот: *The child is old enough to dress himself*.

Англис тили боюнча тест тапшырмаларынын мисалдары

1. *Numbers are for machines _____ names are for people.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) that's why
(B) because
(C) and
(D) that

2. *Damira's father _____ much all over the world.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) travel
(B) is travelling
(C) travels
(D) travelling

3. Which of the underlined parts of the sentence given below contains a mistake?

When <u>going out</u> (A) on <u>special occasions</u> (B) my elder sister <u>likes dress</u> (C) <u>up</u> (D).

(A)
(B)
(C)
(D)

4. *They _____ us an interesting story.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) said
(B) told
(C) spoke
(D) talked

5. *John is 21 years old.*
Mary is 21 years old, too.
John is _____ Mary.

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) not so old as
(B) as old as
(C) so old as
(D) older

6. I. Cholpon sometimes drinks tea with lunch.
II. Sometimes Cholpon drinks tea with lunch.
III. Cholpon drinks tea with lunch sometimes.
IV. Cholpon drinks tea with sometimes lunch.

Which of the following variants is correct for the sentences given above?

(A) I and II only
(B) I, II and III only
(C) II, III and IV only
(D) I, II, III and IV

7. Where does Aisha probably live if these are the things she did today: (1) milked the cows; (2) fed the chickens; (3) watered the vegetables?

(A) In a block of flats
(B) On a farm
(C) At the University campus
(D) In a greenhouse

8. *This book costs 5 dollars, and that one is 6 dollars. This book is _____ than that book.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) less expensive

(B) more expensive

(C) the least expensive

(D) the most expensive

9. *Though Masha and Dasha are twins, they look so different: Masha is good-looking but Dasha is rather _____.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) witty

(B) plain

(C) modest

(D) handsome

10. *Urmat _____ English at school for 5 years by the 1st of September next year.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) will teach

(B) teaches

(C) will be teaching

(D) will have been teaching

11. *Last year my friend Sue married _____ a Russian dancer.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) –[2]

(B) with

(C) to

(D) on

12. *My Mom is an early-riser. She is used to _____ up early.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) Get

(B) Getting

(C) Got

(D) to get

13. *If Maria had caught a small fish, rather than an enormous one, her rod might not have snapped.*

Which of the following variants is closest in meaning to the underlined word in the sentence given above?

(A) Tiny

(B) extremely small

(C) extremely large

(D) big

Read the text carefully, then answer the questions.

A king liked to write poems, which he thought were very good. As he was the king, the people he showed his poems to always admired them.

One day he showed some of his poems to a philosopher, who did not like them at all and told the king that the poems were very poor. This made the king so angry that he immediately sent the philosopher to prison.

Some time passed, and the king freed the

[2] Көңүл буруңуз! Жооп варианттарындагы « – » белгиси эч нерсени кыстарбоо керек дегенди билдирет.

philosopher. A week later, the king invited him to dinner. He showed the philosopher a new poem he had just written and asked the man what he thought of it. The philosopher turned to the soldiers who were standing at the door and said, “Take me back to prison.”

1. The text is mainly about …

(A) the prison and the philosopher

(B) the people who admired the king’s poems

(C) the king and his critic

(D) the dinner at the king’s palace

2. Why did the philosopher ask the soldiers to take him to prison?

(A) Because he didn’t like the king’s dinner

(B) Because he didn’t like the king

(C) Because he didn’t want to hear the king’s poor poems any more

(D) Because he didn’t want to be in the king’s palace

Англис тили боюнча тест тапшырмаларынын жооптору жана түшүндүрмөлөрү

1. *Numbers are for machines _____ names are for people.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) that's why
(B) because
(C) and
(D) that

Туура жооп – С, анткени бул сүйлөм тең байланыштуу *and* байламтасынын жардамы менен байланышуусу мүмкүн болгон багынычсыз эки сүйлөмдөн турат. Калган жооп варианттары – *because, that's why* жана *that* – багындыруучу байламталар болуп саналат, алар татаал багыныңкы сүйлөмдөрдө колдонулат.

2. *Damira's father _____ much all over the world.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) travel
(B) is travelling
(C) travels
(D) travelling

Туура жооп – С, анткени бул сүйлөмдө факт жөнүндө сөз болууда, демек мында Present Simple деги этишти колдонуу керек. Ээ *father* - 3-жактагы, жекелик түрдөгү зат атооч, демек этиштин -*s* мүчөсү болууга тийиш.
В жообу туура эмес, анткени бул сүйлөмдүн контекстинде процесс же кыймыл-аракеттин узакка созулгандыгы туюнтулбайт. D жообу туура эмес, анткени сүйлөмдө этиш катышууга тийиш, ал эми *travelling* формасы этиш эмес. Бул - этиштик баяндоочтун бөлүгү, «саякатта жүрүүчү» дегенди билдирет.

3. Which of the underlined parts of the sentence given below contains a mistake?

When going out (A) on special occasions (B) my elder sister likes (C) dress up (D).

(A)
(B)
(C)
(D)

Туура жооп - С, анткени *like, decide, want* сыяктуу этиштерден кийин *to* бөлүкчөсү менен таанылуучу этиштин аныкталбаган формасы (инфинитив) келет. Сүйлөмдө бул бөлүкчө жок, демек бул ката болуп саналат.

4. *They _____ us an interesting story.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) said
(B) told
(C) spoke
(D) talked

Жооптун туура варианты – В, анткени *tell* этиши «кимдир бирөөгө бир нерсени айтып берүү» дегенди билдирет да, предлогсуз колдонулат. Калган жооп варианттары туура эмес:

say этиши «бир нерсе айтуу» дегенди билдирет, бирок *to* предлогу менен колдонулат – *to say smth to smb*;
speak этиши «сүйлөө, сүйлөшүү» дегенди билдирет (*I speak English*);
talk этиши да «сүйлөө, сүйлөшүү» дегенди билдирет.

5. *John is 21 years old.*
Mary is 21 years old, too.
John is _____ Mary.

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) not so old as
(B) as old as
(C) so old as
(D) older

Туура жооп – В, анткени сүйлөмдүн логикасына ылайык Джон жана Мэри бирдей куракта болот, бул «-дай эле» дегенди билдирген *as old as* сөз айкашы бул жерге баарынан ылайык келет.

6.
I. Cholpon sometimes drinks tea with lunch.
II. Sometimes Cholpon drinks tea with lunch.
III. Cholpon drinks tea with lunch sometimes.
IV. Cholpon drinks tea with sometimes lunch.

Which of the following variants is correct for the sentences given above?

(A) I and II only
(B) I, II and III only
(C) II, III and IV only
(D) I, II, III and IV

Жооптун туура варианты – В, анткени *sometimes* атоочтугу же сүйлөмдүн башында, же аягында, же болбосо ээ менен баяндоочтун ортосунда, б.а. I, II жана III сүйлөмдөрдөгүдөй, колдонулушу мүмкүн. Бирок аны предлог менен зат атоочтун ортосунда колдонууга болбойт.

7. Where does Aisha probably live if these are the things she did today: (1) milked the cows; (2) fed the chickens; (3) watered the vegetables?

(A) In a block of flats
(B) On a farm
(C) At the University campus
(D) In a greenhouse

Жооптун туура варианты – В, анткени эгер адам фермада жашаса, ал уй саашы, балапандарды багышы, жашылчаларды сугарышы керек болот. А, С жана D варианттары туура эмес, анткени көп кабаттуу үйдө турган адам үй жаныбарларын багаарына ишенүү кыйын (А); университет шаарчасындагы студент айыл чарба иштери менен алектенбейт (С); greenhouse (теплица) турак жай эмес (D).

8. *This book costs 5 dollars, and that one is 6 dollars. This book is _____ than that book.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) less expensive
(B) more expensive
(C) the least expensive
(D) the most expensive

Жооптун туура варианты – А, анткени *expensive* муундуу сын атоочтордун салыштырма даражасынын *more expensive* жана *less expensive* деген варианттары бар. Бул сүйлөмдүн логикасына ылайык, «бул» китеп «тигил» китептен 1 долларга арзан, б.а. анын наркы төмөнүрөөк, демек В варианты туура келбейт. С жана D варианттары туура эмес, анткени алардагы сын атоочтор күчөтмө даражада колдонулган.

9. *Though Masha and Dasha are twins, they look so different: Masha is good-looking but Dasha is rather _____.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) witty
(B) plain
(C) modest
(D) handsome

Жооптун туура варианты – В, анткени *plain* сын атоочу адамдын жөн эле сырткы кебетесин сыпаттап көрсөтөт, ал эми *witty* (A) акыл-эс жөндөмүн билдирет; *modest* (C) мүнөздү сыпаттаса, *handsome* (D) эркектин сырткы көрүнүшүн сүрөттөйт.

10. *Urmat _____ English at school for 5 years by the 1st of September next year.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) will teach
(B) teaches
(C) will be teaching
(D) will have been teaching

Жооптун туура варианты – D. Ушул вариант гана белгилүү мезгил аралыгында болуп өткөн (*for 5 years*) жана конкреттүү убакытта аяктай турган (*by the 1st of September next year*) улантылуучу кыймыл-аракетти билдирет.

11. *Last year my friend Sue married _____ a Russian dancer.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) –
(B) with
(C) to
(D) on

А варианты - бирден бир туура жооп, анткени *to marry* сүйлөм контекстинде предлогсуз колдонулат.

12. *My Mom is an early-riser. She is used to _____ up early.*

Which of the following variants must be used in the blank in the sentence given above?

(A) get
(B) getting
(C) got
(D) to get

Бардык варианттардын ичинен туурасы B гана, анткени *to be used to* сөз айкашынан кийин герундий колдонулууга тийиш.

13. *If Maria had caught a small fish, rather than an enormous one, her rod might not have snapped.*

Which of the following variants is closest in meaning to the underlined word in the sentence given above?

(A) tiny
(B) extremely small
(C) extremely large
(D) big

Вариант С туура, анткени ал *enormous* сын атоочунун аныктоочу = *extremely large*.

Текстке берилген №1 суроо аны түшүнгөндүктү, андагы негизги нерсени бөлүп ала билгендикти текшерет. Туура жооп – С, анткени аңгеменин башкы каармандары – король жана анын ырын сындаган философ.

"The King and the Critic" текстине берилген № 2 суроо жалпылай билүүнү, тексттеги себеп-натыйжа байланышын түшүнүүнү текшерет. Туура жооп – С, анткени ал философтун сарайда калгысы келбегендигинин себебин туура көрсөтөт - философ королдун ырын уккусу келбейт.
(A) варианты текстке туура келбейт, анткени текстте философ королдун тамактангандыгына кандай карагандыгы жөнүндө сөз жок.
(B) варианты ката, себеби текстте философтун королго карата терс мамилеси жөнүндө айтылган эмес.
(D) варианты туура эмес, анткени ал философтун король сарайында калгысы келбегендигинин так себебин көрсөтпөйт.

Немис тили

Liebe Absolventen!

Im vorliegenden Lehrbehelf finden Sie die Antworten auf mehrere Fragen zu den Testaufgaben in Deutsch.

Jede Testvariante enthält insgesamt 50 Aufgaben. 40 davon sind die Aufgaben in deutscher Grammatik (elementare Kenntnisse nach dem Lehrprogramm einer Mittelschule) und die 10 übrigen - die Aufgaben zu 2 kurzen Texten. Diese Texte muss man ohne Wörterbuch verstehen, was mit Hilfe von entsprechenden Fragen geprüft wird.

Es werden also ihre Basiskenntnisse in deutscher Grammatik sowie ihre Wortschatzkenntnisse im Rahmen des Schulprogramms kontrolliert.

Die Arbeit am Test dauert nicht mehr als 90 Minuten.

Тесттин бөлүмдөрү

I. Немис тилинин практикалык грамматикасы

А. Морфология

- Артикль: артиклдин жөндөлүшү жана анын зат атоочтордун алдында колдонулушу.
- Зат атооч: күчтүү, начар, "женский" жөндөлүштөр; зат атоочтордун көптүк түрүнүн түзүлүшү.
- Ат атооч: жактама, таандык, өздүк, шилтеме, сурама, катыштык, белгисиз ат атоочтор; *man* белгисиз-жактама ат атоочу; тангыч ат атоочтор; *es* жаксыз ат атоочу.
- Сын атооч: сын атоочтордун күчтүү, начар жана аралаш жөндөлүшү; сын атоочтордун жана тактоочтордун салыштырма даражалары; жөндөлүш даражаларынын түзүлүшүнүн өзгөчө учурлары.
- Сан атооч: эсептик жана иреттик сан атоочтор.
- Этиш: этиштердин негизги 3 формасы; күчтүү жана начар этиштер; этиштердин аралаш тобу; Präsens, Präteritum, Perfekt, Futurumдагы этиштердин жакталышы; модалдык этиштер; *wissen* жана *lassen* этиштери*;* Indikativ Passiv дин чак формаларынын түзүлүшү; буйрук ыңгай; *um/ohne/statt... zu+Inflnitiv* инфинитивдик конструкциялары
- Предлог: Dativ же Akkusativ менен башкаруучу предлогдор; Dativ жана Akkusativ менен башкаруучу предлогдор; Genitiv менен башкаруучу предлогдор.

Б. Синтаксис: жөнөкөй, жай, суроолуу, тангыч, татаал тең байланыштагы жана татаал багыныңкы сүйлөмдөр.

II. Лексика:

- Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүүчү мектептери үчүн немис тили боюнча түзүлгөн программанын алкагындагы лексикалык материалды колдоно билүү;
- тестте сунуш кылынган текст алкагында мааниси жагынан жакын жана карама каршы сөздөрдү (синонимдерди же антонимдерди) айырмалай билүү;
- мектеп программасынын алкагында окуп үйрөнүлүүчү туруктуу сөз айкаштарын жана фразеологиялык бирдиктерди билүү;
- немис тилиндеги сөздөрдүн лексикалык айкашуусунун элементардык нормаларын,баарынан мурун мектеп программасындагы эң белгилүү этиштердин башкаруусун билүү.

III. Тексттер.

Бул бөлүмдөгү эки кыска текстте Сизге мектеп программасынан белгилүү болгон сөздөр камтылган, аларды сөздүксүз эле түшүнө аласыз. Анча тааныш эмес кээ бир сөздөрдүн маанисин жалпы контекст боюнча түшүнүүгө болот.

Ар бир эки текстке карата 5тен суроо сунушталат. Аларга жооп берүүдөн мурун текстти кунт коюп окуп чыгыңыз, анткени берилген суроолорго жоопторду түз же кыйыр түрдө тексттин дал өзүнөн таба аласыз.

<u>Маалымат бөлүмү</u>[3]

Морфология

<u>Артикль</u>

Аныкталган артикль - *der, die, das;* бардык роддордогу көптүк түр үчүн - *die*
Аныкталбаган артикль - *ein, eine, ein;* көптүк түрү жок.

Немис тилинде төмөндөгү суроолорго жооп берүүчү төрт жөндөмө бар:
der Nominativ (атооч жөндөмөсү): wer? was? – ким? эмне?
der Genitiv (илик жөндөмөсү) wessen? – кимдин?
der Dativ (барыш жөндөмөсү) wem? – кимге? эмнеге?
der Akkusativ (табыш жөндөмөсү)! wen? was? – кимди? эмнени?

Артикль

Жөндөмө	**Аныкталган артикль**				**Аныкталбаган артикль**		
	Мужской род	Средний род	Женский род	Көптүк сан	Мужской род	Средний род	Женский род
Nominativ	*der*	*das*	*Die*	*Die*	*ein*	*ein*	*eine*
Genitiv	*des*	*des*	*Der*	*Der*	*eines*	*eines*	*einer*
Dativ	*dem*	*dem*	*Der*	*Den*	*einem*	*einem*	*einer*
Akkusativ	*den*	*das*	*Die*	*Die*	*einen*	*ein*	*eine*

Артиклдин зат атоочтордун алдында колдонулушу

der, die, das	***ein, eine, ein***	***артиклсиз***
Бирден бир жалгыз нерсени же түшүнүктү атаганда. Тааныш кырдаалда. Сөздү кайталап эске салганда. Күчөтмө даражадагы сын атоочтор менен. Иреттик сан атоочтор менен. Жыл мезгилдеринин, айлардын, сутка бөлүктөрүнүн аталыштары менен. Ар түрдүү аныктоочтор бар болгондо. Жеке жана көптүк сандагы, мужской жана женский роддогу, ошондой эле, эгер аныктоочтор бар болсо, средний роддогу географиялык аталыштар менен. Аныктоочтор бар болгондо жана көптүк сандагы фамилияларды атаганда энчилүү аттар менен.	Сөздү алгач ирет эске алганда. haben, sein, brauchen, es gibt тен кийин. wie eine, wie ein салыштыруусунда. Genitiv деги аныктоочто. Жалпынын ичинен бир түшүнүктү бөлүп алуу үчүн. Заттын бөлүгүн (келкисин, үлүшүн) атаганда.	Энчилүү аттардын алдында. Заттык жана абстракттуу аттардын алдында. Улутту жана кесипти билдиргенде. Кайрылууларда жана текст темаларында. Санап өтүүдө. Средний роддогу географиялык аталыштар менен (шаарлар жана өлкөлөр).

Артиклдер менен предлогдордун биригип кетиши

an		am	an		ans	zu	+ der →	zur
in	+ dem →	im	auf	+ das →	aufs			
von		vom	in		ins	zu	+ dem→	zum

[3] Бул маалымдагыч «Немецкий язык. Правила. Таблицы. Примеры» (ООО «Издательство Астрель», М. 2003) маалымдагыч материалдар топтомунун негизинде түзүлдү.

<u>Зат атооч</u>

Зат атоочтун жөндөлүшү

Жөндөмө	Күчтүү	Начар	Женский	Көптүк сан
Nom. wer? was?	der/ein Stuhl das/ein-Buch	der/ein Löwe	die/eine Mutter	Stühle die Bücher Löwen Mütter
Gen. wessen?	des/eines Stuhls des/eines Buches	des/eines Löwen	der/einer Mutter	Stühle Bücher der Löwen Mütter
Dat. wem?	dem/einem Stuhl dem/einem Buch	dem/einem Löwen	der/einer Mutter	Stühlen, den Büchern Löwen Müttern
Akk. wen? was?	den/einen Stuhl das/ein Buch	den/einen Löwen	die/eine Mutter	Stühle die Bücher Löwen Mütter

1. Күчтүү жөндөлүш. Мужской роддогу зат атоочтордун көпчүлүгү жана *das Herz*тен (*журөк*) башка бардык средний роддогулар ушундайча жөндөлөт.
2. Начар жөндөлүш. Мужской роддогу -*e* менен (ал эми бир муундуу болсо, үнсүздөр менен) аяктаган жандуу зат атоочтор, ошондой эле *-ent, -ist, -ant, -nom, -log, -soph, -graph, -et, -eg, -at, -ad, -ard, -ot* суффикстери менен аяктаган чет өлкөлүк сөздөр ушундайча жөндөлөт.
3. Женский жөндөлүш. Женский роддогу бардык зат атоочтор ушундайча жөндөлөт.
4. Өткөөл топ: *der Buchstabe, Fels(en), Friede(n), Funke, Gedanke, Haufe(n), Name(n), Schadefn), Wille(n) жана das Herz* – булардын баарынын Gen.де *-ns,* Dat. жана Akk.де *–en* мүчөсү болот; *Herz* дин Akk. де мүчөсү болбойт.

Көптүк түрдөгү бардык зат атоочторго Dativ де - *(e)n* мүчөсү уланат.

Зат атоочтордун көптүк түрүнүн түзүлүшү

1 - тип *-e*	2 - тип *–en*	3 - тип *-er*	4 - тип -
1. Умлауту бар мужской роддогу бир муунду зат атоочтордун көпчүлүгү. Умлауту жоктор: *der Abend, der Arm, der Grad, der Bund, der Laut, der Ort, der Pfad, der Pol, der Schuh, der Stoff, der Tag.* 2.Средний роддогу, умлауту жок зат атоочтордун көбү. 3. Женский роддогу, умлауту бар зат атоочтордун көбү: *die Bank, die Hand, die Wand, die Kraft, die Macht, die Nacht, die Stadt, die Maus* и др. 4. *—nis* (көптүк түрдө *– nisse)* менен аяктаган.	1. Женский роддогу зат атоочтордун көпчүлүгү. 2. Мужской роддогу начар жөндөлүштөгү жана өткөөл топтогу зат атоочтор. 3. Көптүк түрдө басым алдында *-ог* мүчөсү улануучу мужской роддогу зат атоочтор: *die Traktoren, die Direktoren.* 4. Мужской роддогу зат атоочтор: *der See, der Staat, der Muskel, der Nerv, der Schmerz, der Typ, der Bauer, der Nachbar, der Vetter.* 5. Средний роддогу зат атоочтор: *das Auge, das Ohr, das Bett, das Hemd, das Interesse, das Insekt.*	1. Средний роддогу зат атоочтордун көпчүлүгү. 2. Умлауту бар мужской роддогу зат атоочтор тобу: *der Mann, der Rand, der Wald, der Wurm, der Geist, der Gott, der Strauch, der Leib, der Irrtum, der Reichtum.*	1. *-er, -el* , *-en* менен аяктаган мужской жана средний роддогу зат атоочтор 2. *-chen, -lein, Ge-...-e* менен аяктаган средний роддогу зат атоочтор. 3. Умлауту бар женский роддогу эки зат атооч: *die Mütter, die Töchter.*

<u>Ат атоочтор</u>

Жактама, таандык жана өздүк ат атоочтор

Nominativ	Genitiv		Dativ		Akkusativ	
Жактама Wer?	Жактама Wessen?	Таандык	Жактама Wem?	Dativ деги өздүк	Жактама Wen?	Akkusativдеги өздүк
Жекелик сан						
ich du er sie es	meiner deiner seiner ihrer seiner	mein dein sein ihr sein	mir dir ihm ihr ihm	mir dir sich sich sich	mich dich ihn sie es	Mich Dich Sich sich sich
Көптүк сан						
wir ihr sie Sie	unser euer ihrer Ihrer	unser euer ihr Ihr	uns euch ihnen Ihnen	uns euch sich sich	uns euch sie Sie	uns euch sich sich

Шилтеме ат атоочтор

Dieser, diese, dieses – бул; der, die, das – тигил; *jener, jene, jenes* – тигил; *solcher, solche, solches* – ушундай; *derjenige, diejenige, dasjenige* – ошол (өзү).

es – бул

selbst (selber) – өзү

derselbe, dieselbe, dasselbe – ошол эле,

es, selbst, selber шилтеме ат атоочтору жөндөлбөйт жана жөндөмөлөр боюнча айырмаланбайт. *dieser, jener, solcher* ат атоочтору аныкталган артикль сыяктуу жөндөлөт.

Жөндөмө	**Мужской род**	**Средний род**	**Женский род**	**Көптүк сан**
Nom.	*dieser, jener Tisch*	*dieses, jenes Heß*	*diese jene Mappe*	*diese, jene Bücher*
Gen.	*dieses, jenes Tisches*	*dieses, jenes Heftes*	*dieser, jener Mappe*	*dieser, jener Bücher*
Dat.	*diesem, jenem Tisch*	*diesem, jenem Heft*	*dieser, jener Mappe*	*diesen, jenen Büchern*
Akk.	*diesen, jenen Tisch*	*dieses, jenes Heft*	*diese, jene Mappe*	*diese, jene Bücher*

Solcher, solche, solches ат атоочтору демейде жеке санда *ein solcher, eine solche, ein solches* сөз айкаштарында жеке санда колдонулат. Алар аныкталбаган артиклден кийин турган сын атоочтор сыяктуу жөндөлөт, же *solch ein, solch eine* сөз айкаштарында колдонулса, өзгөрүлбөйт. Татаал шилтеме ат атоочтордун биринчи бөлүгү аныкталган артикль сыяктуу, экинчи бөлүгү начар жөндөлүштөгү сын атооч сыяктуу жөндөлөт.

Жөндөмө	**Мужской род**	**Средний род**	**Женский род**	**Көптүк сан**
Nom.	*derselbe*	*Dasselbe*	*dieselbe*	*Dieselben*
Gen.	*desselben*	*Desselben*	*derselben*	*Derselben*
Dat.	*demselben*	*Demselben*	*derselben*	*Denselben*
Akk.	*denselben*	*Dasselbe*	*dieselbe*	*Dieselben*

Der, das шилтеме ат атоочтору Genitiv де *dessen* формасында болот, ал эми *die – deren* катыштык ат атооч сыяктуу жөндөлөт.

Сурама ат атоочтор

Wer? Was? - Ким? Эмне? (көптүк түрү жок).

Welcher? Welche? Welches? Was.für ein (eine, ein)? – кандай?

Жөндөмө	**Мужской род**	**Средний род**	**Женский род**	**Көптүк сан**
Nom. *wer was*	*welcher*	*Welches*	*welche*	*welche*
Gen. *wessen*	*welches*	*Welches*	*welcher*	*welcher*
Dat. *wem*	*welchem*	*Welchem*	*welcher*	*welchen*
Akk. *wen was*	*welchen*	*Welches*	*welche*	*welche*

Man **аныкталбаган-жактама ат атоочу**

Man белгисиз адамды билдирет: *кимдир бирөө;* ал сүйлөмдө дайыма ээ болот (3-жакта, жеке санда), кыргыз тилине которулбайт. Ал эми баяндооч 2-жак, жеке сан, буйрук ыңгайда, 1 жана 3-жак, көптүк санда, ошондой эле этиштин аныкталбаган формасы катары да которулат:

Hier arbeitet man. – Мында иштеп жатышат.

Man lernt, solange man lebt. – Кылым бою жаша, кылым бою оку.

Man kann ohne Freunde nicht leben. – Досторсуз жашай албайсың. Досторсуз жашоо мүмкүн эмес.

Man **модалдык этиштер менен**

man kann (nicht) *man darf (nicht)*	мүмкүн (мүмкүн эмес)	*man muss (nicht)* *man soll (nicht)*	керек (эмес)

Im Winter kann man Schi laufen. – Кышында лыжа тебүүгө болот.

Im Lesesaal darf man nicht laut sprechen. Окуу залында катуу сүйлөшүүгө болбойт..

Man muss schon gehen. – Эми кете берүү керек.

Man soll diese Übung schriftlich machen. – Бул көнүгүүнү жазуу түрүндө аткаруу керек (ушундай деп буйрук берилген).

Тангыч ат атоочтор

kein, keine, kein – эч ким, эч нерсе (зат атоочко тиешелүү тануу).

niemand – эч ким; *nichts* – эч нерсе.

Kein жекелик түрдө аныкталбаган артикль, ал эми көптүк түрдө аныкталган артикль сыяктуу жөндөлөт.

Niemand ат атоочу *jemand (кимдир бирөө)* сыяктуу жөндөлөт.

Nom. *-jemand, niemand*

Gen. *-jemandes, niemandes*

Dat. *-jemandem, niemandem*

Akk. *-jemanden, niemanden*

Niemand жана *nichts* ат атоочтору колдонулган сүйлөмдөр кыргыз тилине кошмок тануу түрүндө которулат. *Niemand konnte diesen Text ohne Wörterbuch übersetzen. – Эч ким бул текстти сөздүк колдонбой которо алган эмес.*

Es **жаксыз ат атоочу**

Es төмөндөгүдөй учурларда колдонулат:

1. Жаратылыштагы көрүнүштөрдү же адамдын сезим-туюмдарын билдирген этиштери бар сүйлөмдөрдөгү ээ катары:
   Es regnet. – Жаан жаап жатат.
   Es schneit. – Кар жаап жатат.
   Es fröstelt mich. – Мен чыйрыгып жатам.

2. Табияттагы абалды же маанайды билдирүүчү атоочтук баяндоочу бар жаксыз сүйлөмдөрдө:
   Es ist warm. - Жылуу.
   Es ist lustig. - Шаңдуу.

3. E*s gibt, es geht, es handelt sich um, es steht, es fehlt, es zieht* конструкцияларында.

4. Эгер кыймыл-аракетти жасоочу адам жок болсо, же аталбаса:
   Es klopft. – Кимдир бирөө (бир нерсе) тыкылдатып жатат.
   Es läutet. – Шыңгырап жатат (шыңгыраган үн угулуп жатат).

5. Жаксыз пассивде формалдуу ээ катары (сөздөрдүн түз тартибинде гана).
   Es wird gesprochen, - сүйлөшүп жатышат.
   Es wird gebaut. – Куруп жатышат.

Сын атооч

Жөндөлүүчү формасында сын атооч ээрчишкен аныктооч, ал эми кыска формасында ээрчишпеген аныктооч же баяндоочтун атоочтук бөлүгү болот.
Das kleine Mädchen spielte Klavier.
Die Kinder, müde und zufrieden, kamen nach Hause.
Der Junge ist fleißig.

Сын атоочтордун күчтүү жөндөлүшү

Эгер алдында артикль жок болсо, жекелик түрдө сын атоочко аныкталган артиклдин мүчөсү уланат (мужской жана средний роддогу Genitivден тышкары). Ал эми көптүк түрдө *viele*, *einige, wenige, mehrere* ден, ошондой эле эсептик сан атоочтордон кийин да жекелик түрдөгү аныкталган артиклдин мүчөсү уланат.

Жөндөмө	Мужской род	Женский род	Средний род	Көптүк сан
Nom.	stark -er Tee	heiß -e Suppe	kalt - es Wasser	schön -e Tage
Gen.	stark -en Tees	heiß -er Suppe	kalt -en Wasser	schön -er Tage
Dat.	stark -em Tee	heiß -er Suppe	kalt -em Wasser	schön -en Tagen
Akk.	stark -en Tee	heiß –e Suppe	kalt -es Wasser	schön -e Tage

Сын атоочтордун начар жөндөлүшү

Аныкталган артиклден, шилтеме ат атоочтордон жана *welcherден* кийин ,ал эми көптүк түрдө катыштык ат атоочтордон жана *alle, beide, keine, welche*, *sämthiche* сөздөрүнөн кийин сын атоочторго начар мүчөлөр уланат.

Жөндөмө	Мужской род	Женский род	Средний род	Көптүк сан
Nom.	der groß -e Park	die breit -e Allee	das dick -e Heft	die/alle höh -en Häuser
Gen.	des groß -en Parks	der breit -en Allee	des dick -en Hefts	der/aller höh -en Häuser
Dat.	dem groß -en Park	der breit -en Allee	dem dick -en Heft	den/allen höh -en Häusern
Akk.	den groß -en Park	die breit -e Allee	das dick -e Heft	die/alle höh -en Häuser

Сын атоочтордун аралаш жөндөлүшү

Аныкталбаган артиклден, катыштык ат атоочтордон жана *kein* дан кийин сын атоочтор жеке санда аралаш жөндөлүш боюнча жөндөлөт.

Жөндөмө	Мужской род	Женский род	Средний род
Nom.	ein neu -er Wagen	Eine rot -e Blume	ein blau -es Hemd
Gen.	eines neu -en Wagens	Einer rot -en Blume	eines blau -en Hemdes
Dat.	einem neu -en Wagen	Einer rot -en Blume	einem blau -en Hemd
Akk.	einen neu -en Wagen	Eine rot -e Blume	ein blau -es Hemd

Төмөндөгү сын атоочтор жөндөлгөндө өзгөрбөйт:
-a менен аяктаган*:* lila, rosa, prima: *eine rosa Nelke, ein lila Kleid;*
шаарлардын аталыштары боюнча түзүлгөн *-er* менен аяктаган: *die Berliner Museen, die Dresdener Gemäldegalerie.*

Сын атоочтордун жана тактоочтордун салыштырма даражалары

Негизги	jüng	alt	klar
Салыштырма	jüng-er	ält-er	klar-er
Күчөтмө	jüng-st	ält-est	klar -st
am	jüng -sten	ält-esten	klar -sten

Төмөндөгү сын атоочтордун салыштырма даражалары умлаутсуз түзүлөт: көп муундуулар, уңгусунда дифтонгу барлар жана атоочтуктардан түзүлгөндөр, ошондой эле *blond, falsch, froh, klar, roh, rot, sanft, schlank, voll.*

Салыштыруу даражалардын түзүлүшүнүн өзгөчө учурлары

Негизги	gut	gern	Hoch	nah	viel	wenig
Салыштырма	besser	lieber	höher	näher	mehr	weniger/minder
Күчөтмө	best	liebst	höchst	nächst	meist	mindest
am	best -en	liebst -en	höchst -en	nächst -en	meist -en	mindest -en

Этиш

Немис тилиндеги этиштердин үч негизги формасы (Grundformen) бар: der Infinitiv (аныкталбаган форма), das Präteritum (өткөн чактагы баяндама), das Partizip II (II атоочтук). Алардан этиштин бардык чак формалары, ыңгалары жана залогдору түзүлөт. Этиштин негизги формалары төмөндөгүчө жасалат:

1. Күчтүү этиштер (уңгусундагы үндүү жана үнсүз тыбыш өзгөрөт):

Infinitiv -en	Präteritum -	Partizip II ge-...-en
schreib -en	schrieb	ge - schrieb - en
schneid -en	schnitt	ge - schnitt - en
flieg -en	flog	ge - flog - en
helf-en	half	ge - holf - en
ruf-en	rief	ge - ruf - en

2. Начар этиштер

Infinitiv -en	Präteritum -(e)te	Partizip II ge-...-(e)t
mach -en	mach -te	ge - mach -t
arbeit -en	arbeit -ete	ge - arbeit - et
zeichn -en	ziechn -ete	ge - zeichn - et

3. Präsens теги умлауту бар начар этиштер

Infinitiv	Präteritum	Partizip II
brennen wenden	brannte wandte	gebrannt gewandt
kennen senden	kannte sandte	gekannt gesandt
nennen denken	nannte dachte	genannt gedacht
rennen bringen	rannte brachte	gerannt gebracht

4. Претерито-презент этиштер: модалдык этиштер + wissen этиши

Infinitiv	**Präteritum**	**Partizip II**
dürfen sollen können wollen mögen wissen müssen	durfte sollte konnte wollte mochte wusste musste	gedurft gesollt gekonnt gewollt gemocht gewusst gemusst

Der Indikativ Aktiv

Der Indikativ, баяндагыч ыңгай, чыныгы кыймыл-аракетти билдирет.

Das Präsens (учур чак)

Этиштер	Начар	Негизи -chn менен аяктаган	Күчтүү, *-e* катышкан	Күчтүү, *-a* катышкан, ажыратылгыс приставкасы бар	Күчтүү, ажыратылуучу приставкасы бар	Өздүк
Жекелик сан						
ich du er, sie, es	mal-e mal—st mal-t	rechn-e rechn -est rechn -et	les-e lies -t lies -t	erfahr-e erfähr -st erfähr-t	ruf-e an ruf-st an ruf-tan	freu -e mich freu -st dich freu -t sich
Көптүк сан						
wir ihr sie, Sie	mai-en mal-t mal-en	rechn -en rechn -et rechn -en	les-en les-t les-en	erfahr -en erfahr -t erfahr -en	raf-enan ruf-tan ruf-en an	freu -en uns freu -t euch freu -en sich

Модалдык этиштердин Präsens и

	sollen	Müssen	können	dürfen	wollen	mögen	wissen
Жекелик сан							
ich du er, sie, es	soll sollst soll	muss musst muss	kann kannst kann	darf darfst darf	will willst will	mag magst mag	weiß weißt weiß
Көптүк сан							
wir ihr sie, Sie	sollen sollt sollen	müssen müsst müssen	können könnt können	dürfen dürft dürfen	wollen wollt wollen	mögen mögt mögen	wissen wisst wissen

Жардамчы этиштердин Präsens и

Жекелик сан				Көптүк сан			
ich	bin	habe	werde	wir	sind	haben	werden
du	bist	hast	wirst	ihr	seid	habt	werdet
er, sie, es	ist	hat	wird	sie, Sie	sind	haben	werden

Präteritum дагы (өткөн баяндама чактагы) этиштердин жакталышы

Жекелик сан						
ich	malte -	las-	rief-an	war-	hatte-	wurde-
du	malte -st	las -est	rief-st an	war - st	hatte -st	wurde -st
er, sie, es	malte -	las	rief- an	war-	hatte -	wurde-
Көптүк сан						
wir	malte -n	las-en	rief-en an	war-en	hatte -n	wurde -n
ihr	malte -t	las-t	rief-t an	war-t	hatte -t	wurde -t
sie, Sie	malte -n	las-en	rief-en an	war-en	hatte -n	wurde -n

Das Perfekt

Präsensтеги *Haben, sein* + негизги этиштин Partizip II си

Саналуу гана өтпөс этиштер *sein* этиши менен Perfekt түзөт:

1. Кыймыл этиштери --*Er ist in die Schule gegangen.*
2. Ал-абалдын өзгөргөндүгүн билдирүүчү этиштер - *Er ist eingeschlafen.*
3. *Sein, werden, begegnen, bleiben, geschehen, passieren, gelingen* этиштери.

Көпчүлүк этиштер Perfektти *haben* этиши менен түзөт:

1. Өтмө этиштер - *Ich habe diese Geschichte gelesen.*
2. Өздүк этиштер -*Ich habe mich mit kaltem Wasser gewaschen.*
3. Жаксыз этиштер - *Es hat in der Nacht geschneit.*
4. Модалдык этиштер - *Das habe ich nicht gewollt.'*
5. Кыйыр жөндөмөлөр же предлогдор менен башкаруучу өтпөс этиштердин көбү – *Unsere Schüler haben an dieser Veranstaltung teilgenommen.*
6. Кыймыл жана ал-абал этиштери узакка созулуучу кыймыл-аракетти билдиргенде - *Er hat lange im kalten Fluß geschwommen. Ich habe jeden Tag eine Stunde gelaufen.*

Perfektтеги этиштер бүткөн кыймыл-аракетти билдирет да, адатта сүйлөшүүдө өткөн чакты туюнтуу үчүн колдонулат.

Indikativ Passiv

Керектүү чактагы *Werden* + негизги этиштин Partizip IIси

Активдүү залогдо (Aktiv) кыймыл-аракетти ээ жасайт, ал эми пассивдүү залогдо (Passiv) ал ээге багытталат. Passiv *haben, besitzen, wissen, kennen, bekommen* жана башкалардан тышкары бир катар өтмө этиштерден түзүлөт. Perfekt жана Plusquamperfekt Passivде атоочтуктун *worden* формасы колдонулат.

Präsens Passiv	Ich werde (Präs.)	gefragt
Präteritum Passiv	Ich wurde (Prät.)	gefragt
Perfekt Passiv	Ich bin (Perf.)	gefragt worden
Plusquamperfekt Passiv	Ich war (Plusquam.)	gefragt worden
Futurum Passiv	Ich werde (Futur.)	gefragt werden

Das Haus wird gebaut.-Үй курул жатышат (курулуп жатат).

Das Haus wurde von den Arbeitern gebaut. -Үй жумушчулар тарабынан курулду же *Үйдү жумушчулар курду.*

Der Imperativ

Буйрук ыңгай (Imperativ) кыймыл-аракетти жасоого түрткү берүүнү, өтүнүчтү же буйрукту билдирет, немис тилинде анын төрт формасы бар:

2-жак, жекелик санда du-e	2-жак, көптүк санда ihr -(e)t	сылык форма Sie-en	1-жак, көптүк санда wir-en
Mach -e! Setz-(e) dich! Fahr -e weg!	Mach -t! Setz-t euch! Fahr -t weg!	Machen Sie! Setzen Sie sich! Fahren Sie weg!	Machen wir! Setzen wir uns! Fahren wir wegl
Уңгусундагы үндүүсү өзгөрүлүүчү күчтүү этиштер			
Sprich! Sieh!	Sprecht! Seht!	Sprechen Sie! Sehen Sie!	Sprechen wir! Sehen wir!
sein, haben, werden этиштери			
Sei! Habe! Werde!	Seid! Habt! Habt!	Seien Sie! Haben Sie! Haben Sie!	Seien wir! Haben wir! Werden wir!

Предлог

1. Genitiv менен башкаруучу предлогдор: *außerhalb, innerhalb, statt, trotz, wegen, infolge, ungeachtet, unweit.*
2. Dativ менен башкаруучу предлогдор: *mit, nach, aus, zu, von, bei, außer, entgegen, gegenüber, seit.* E*ntgegen* жана *gegenüber* предлогдору өздөрү тиешелүү болгон сөздөн кийин турат: *dem Haus gegenüber - үйдүн тушунда.*
3. Akkusativ менен башкаруучу предлогдор: *durch, für, ohne, um, gegen, bis, entlang, wider. Entlang* зат атоочтон кийин турат: *den Fluss entlang- дайраны бойлой.*
4. Dativ жана Akkusativ менен башкаруучу предлогдор: *an, auf, in, hinter, vor, über, unter, zwischen, neben.*

Wo? Wann? - Dativ	Wohin? - Akkusativ
Ich sitze am Tisch.	*Ich stelle den Stuhl an den Tisch.*
Am Morgen.	*Sie gehen in den Wald.*
Am ersten Januar.	

Предлогдордун көпчүлүгү бир нече мааниге ээ. Сүйлөмдөрдү которгондо предлогдор тиешелүү болгон сөздөргө көңүл буруу керек. Мисалы: *nach der Stunde* - *сабактан кийин; nach meiner Meinung - менин оюмча.*

Инфинитивдик түрмөктөр

Инфинитивдик түрмөктөр жайылтылган инфинитив обочолонгон учурда түзүлөт. Инфинитивдик түрмөктөрдүн төрт түрү бар: с *zu, um... zu, statt... zu/anstatt... zu* жана *ohne ...zu.* Инфинитивге көз каранды болгон бардык сөздөр инфинитивдин алдында турат, түрмөктүн башында келүүчү *um, ohne, statt/anstatt* жана түрмөктүн аягында келүүчү *zu* + инфинитив ортосундагы алкакта жайгашат. Эгер *um, ohne, statt* жок болсо, алкак баяндооч жана *zu* менен келүүчү инфинитив ортосунда түзүлүшү мүмкүн.

Инфинитивдик түрмөк ар түрдүү бышыктоочтордун, мисалы, максат бышыктоочтун милдетин аткарышы мүмкүн: *Ich kam, <u>um</u> dich ins Theater ab<u>zu</u>holen.*

um... zu менен келүүчү инфинитивдик түрмөк натыйжа бышыктоочун да туюнтушу мүмкүн, мисалы: *Der Saal war zu klein, <u>um</u> alle auf<u>zu</u>nehmen.*

ohne ...zu, statt ...zu менен келүүчү инфинитивдик түрмөктөр сын-сыпат бышыктоочтор болот, мисалы: *Sie gingen schneller, ohne einander anzusehen. Er liest seinen Bericht vor, statt frei zu sprechen.* Бул түрмөктөр кыргыз тилине төмөндөгүчө которулат:

ohne... zu — чакчыл түрмөк түрүндө, мисалы: *Алар өз ара сүйлөшпөй, бат басып кетишти;*

statt... zu - «-гандын ордуна»: *Ал эркин түрдө сүйлөгөндүн ордуна өзүнүн докладын окуйт.*

Синтаксис

Жөнөкөй сүйлөм

Сүйлөм мүчөлөрү: <u>баш</u> мүчөлөр - ээ (wer? was?) менен баяндооч (was macht? wie ist?) жана аларды толуктап, тактап туруучу <u>айкындооч</u> мүчөлөр - толуктооч (wem? wen? an wen? ж.у.с.), аныктооч (welcher? was für ein?), бышыктооч (wo? wann? wie? warum? wozu? ж.у.с.).

<u>Жөнөкөй жайылтылбаган сүйлөм</u> баш мүчөлөрдөн турат: *Er schreibt. Es regnet. Er ist Schüler. Der Unterricht ist zu Ende.*

<u>Жөнөкөй жайылтылган сүйлөмдө</u> баш мүчөлөрдөн тышкары аларды толуктап же мүнөздөп турууչу айкындооч мүчөлөр да болот.

Жай сүйлөм

Сөздөрдүн түз тартиби:

<u>*Mein Bruder*</u>	<u>*geht*</u>	<u>*in die Schule*</u>.
1	2	3
ээ	*баяндооч*	*сүйлөмдүн айкындооч мүчөлөрү*

Сөздөрдүн тескери тартиби:

<u>*In die Schule*</u>	<u>*geht*</u>	<u>*mein Bruder*</u>.
1	2	3
сүйлөмдүн айкындооч мүчөлөрү	*баяндооч*	*ээ*

Суроолуу сүйлөм
Суроолуу сөзү жок болсо:
Gehst du in die Schule?
Bist du in die Schule gegangen?

1	**2**	**3**
баяндооч	ээ	сүйлөмдүн айкындооч мүчөлөрү

Суроолуу сөзү бар болсо:
Wann gehst du in die Schule?

1	**2**	**3**	**4**
?	Баяндооч	ээ	сүйлөмдүн айкындооч мүчөлөрү

Буйрук сүйлөм
Gehe in die Schule! Beeile dich! Komm schneller mit!

Тангыч сүйлөм
Немис тилиндеги сүйлөмдө бир гана тануу болот. Сүйлөмдө *niemand - эч ким, nichts – эч нерсе, nie, niemals – эч качан, nirgends – эч кайсы жерде, weder... noch – да, ... да* эмес деген сөздөр бар болсо, <u>*Nicht*</u> колдонулбайт.
Er hat diesen Text <u>nicht</u> gelesen. — Ал бул текстти окуган эмес.
Er hat diesen Text <u>nie</u> gelesen. – Ал бул текстти <u>эч качан</u> окуган эмес
<u>Weder</u> ich <u>noch</u> er haben diesen Text gelesen. – Мен да, ал да бул текстти окуган эмеспиз.

Тангыч маанидеги суроого оң жооп бергенде *nein* сөзү , ал эми карама-каршы ойду айтканда *doch* сөзү колдонулат.
Kommst du <u>nicht</u> heute?
Nein, ich komme nicht. - Жок, мен келбейм.
Doch, ich komme. - Жок, мен келем.

Nicht тангыч сөзү баяндоочко тийешелүү болгондо, ал сүйлөмдүн аягында же баяндоочтун өзгөрүлбөөчү бөлүгүнүн алдында турат. Ал эми сүйлөмдүн башка мүчөлөрүнө тиешелүү болгондо, ошолордун алдында турат.
Er versteht den Text <u>nicht</u>. Versteht er den Text <u>nicht</u>? Er wird diesen Text <u>nicht</u> verstehen. Wird er diesen Text <u>nicht</u> verstehen? <u>Nicht</u> alle Schüler verstehen diesen Text.

Kein тангыч сөзү зат атоочтор менен гана колдонулат:
Das ist <u>kein</u> Text. – Бул текст эмес.
Es gab <u>keine</u> Fragen. – Суроо жок болчу.

Татаал тең байланыштуу сүйлөм
Татаал тең байланыштуу сүйлөм байламталар менен же байламтасыз эле байланышкан эки же андан ашык өз алдынча сүйлөмдөн турат.

Сүйлөмдөгү сөздөрдүн тартибине таасир тийгизбей турган байламталар:

und -жана, ал эми*; aber* - бирок*; oder - же; denn* – анткени .
Ich bleibe zu Hause, und (aber) mein Bruder geht in die Schule.
Er übersetzt diesen Text, oder wir machen zusammen die Hausaufgaben.
Er geht in die Schule nicht, denn er ist krank.

Сүйлөмдөгү сөздөрдүн тартибине таасир тийгизе турган байламталар:
darum, deshalt, deswegen - ошондуктан, *trotzdem –* - га карабастан*, dann* - анан, ошондо*, bald...bald* жуп байламталары – бирде ..., бирде.
Er ist krank, darum (deshalt deswegen) bleibt er im Bett.
Er ist krank, trotzdem geht-er in die Schule.

Zuerst übersetze ich den Text, dann mache ich diese Übung.
Bald regnet es, bald scheint die Sonne.

Татаал багыныңкы сүйлөм

Татаал багыныңкы сүйлөм баш сүйлөмдөн жана анын кайсы бир мүчөсүн толуктап же аныктап турган бир же андан ашык багыныңкы сүйлөмдөн турат. Алар байламталардын, катыштык жана сурама ат атоочтордун, ошондой эле тактоочтордун жардамы менен байланышат.

Багыныңкы сүйлөмдөгү сөздөрдүн тартиби:
а) ээ биринчи орунда (байламта сөздөн кийин) турат,
б) баяндоочтун өзгөрүүчү бөлүгү сүйлөмдүн аягында турат.
Er sagt, dass er diesen Text gut versteht (verstehen wird).

,	байламта	ээ	Сүйлөмдүн айкындооч мүчөлөрү	баяндооч: өзгөрбөөчү /өзгөрүүчү бөлүгү

Багыныңкы сүйлөмдөрдүн түрлөрү

- Толуктоочу, was? (dass, ob, was ж.б.): *Er sagt, dass er diesen Text ohne Wörterbuch übersetzt (übersetzen wird). Er fragt, ob er diese Übung schrifthich machen soll.*
- Себеп, warum? (weil, da): *Er kam nicht in die Schule, weil er krank war. Da der Schüler krank war, kam er nicht in die Schule.*
- Шарттуу, in welchem Fall? (wenn): *Wenn du mit den Hausaufgaben fertig bist, darfst du im Hof spielen.*
- *Bist du mit den Hausaufgaben fertig, (so) darfst du im Hof spielen.*
- Максат, wozu? (damit): *Ich gebe dir das Wörterbuch, damit du diesen Text übersetzen kannst.*
- Мезгил, wann? (wenn, als, nachdem). *Wenn* – кайталанып туруучу кыймыл-аракет, учур чактагы кыймыл-аракет: *Wenn es regnet, nehme ich meinen Regenschirm mit Als* – өткөн чактагы бир жолку кыймыл-аракет: *Als es zu regnen begann, lief ich nach Hause. Nachdem* – багыныңкы сүйлөмдөгү кыймыл-аракет башкы сүйлөмдөгүдөн мурун келет: *Nachdem er die Hausaufgaben gemacht hatte* (Plusquamperfekt), *ging er spazieren* (Präteritum).
- Аныктагыч, welcher (der, die, das и др.): катыштык ат атооч роду жана түрү боюнча зат атооч менен ээрчишет, ал эми анын жөндөмө мүчөсү сүйлөмдөгү аткарган милдетине жараша болот: *Das Mädchen, das dort steht, ist meine Schwester. Der Text, den ich lese, ist sehr interessant. Die Übung, die ich gemacht hatte, war nicht schwierig.*

Немис тили боюнча тест тапшырмаларынын мисалдары

1. Welches Wort passt nicht in die Reihe:

(A) jetzt
(B) gern
(C) bald
(D) spät

2. Welches Wort paßt nicht in die Reihe?

(A) rufen
(B) singen
(C) sprechen
(D) trinken

3. Was ist richtig?

Die Freunde sitzen ... ... Lesesaal.

(A) in der
(B) in den
(C) in das
(D) in dem

4. - Wohin hast du dein Wörterbuch gelegt?
- Ich habe es ... ... Tisch gelegt.

Was passt in den Satz?

(A) auf den
(B) auf dem
(C) auf das
(D) auf die

5. Klaus liest den Text leise und undeutlich vor. Der Lehrer sagt ihm: „... den Text laut und deutlich vor!“

Was ist richtig?

(A) Lese
(B) Lest
(C) Liest
(D) Lies

6. Ich brauche etwas zum Schreiben. ... mir mal einen Kugelschreiber!

Was ist richtig?

(A) Gebe
(B) Geben
(C) Gib
(D) Gibt

7. Der Junge sagt der Mutter, dass er Zahnschmerzen hat. Die Mutter antwortet darauf: „Wenn du Zahnschmerzen hast, dann ... du zum Zahnarzt gehen."

Was ist richtig?

(A) wolltest
(B) magst
(C) willst
(D) musst

8. Marat lernt seit einem Jahr Deutsch.
Seine Mutter fragt ihn: „....du schon gut deutsch sprechen?"
Was ist richtig?

(A) Könnst
(B) Kann
(C) Kannst
(D) Kannt

9. Der Student hat im Seminar einen interessanten Vortrag gehalten. Der Vortrag seines Freundes war aber viel....

Was ist richtig?

(A) interessanter
(B) interessanteste
(C) interessant
(D) interessantes

10. Heute ist es sehr warm, aber gestern war es noch ....

Was passt in den Satz?

(A) warmer
(B) wärmerer
(C) warmerer
(D) wärmer

11. -Warum hast du dich heute zum Unterricht verspätet?
-Ich habe mich verspätet,....

Was ist richtig?

(A) weil ich verpasst habe meinen Bus
(B) weil ich habe meinen Bus verpasst
(C) weil ich meinen Bus verpasst habe
(D) weil meinen Bus ich verpasst habe

12. Wißt ihr,... die deutsche Stadt Dresden oft auch die Elbflorenz genannt wird?

Was ist richtig?

(A) weil
(B) dass
(C) wie
(D) wenn

13. Es ist Winter. Oft schneit und friert es. Ich ziehe mich immer warm an,... es draußen kalt ist.

Was ist richtig?

(A) wann
(B) wenn
(C) als
(D) denn

14. Welches Wort passt in den Satz?

Ich gehe aus dem Haus um 7.30 Uhr,... der Unterricht beginnt um 8 Uhr.

(A) weil
(B) denn
(C) da
(D) dass

15. Abends versammelt sich die ganze Familie zu Hause. Um 19 Uhr gibt es das Abendessen. Das Essen schmeckt den Kindern gut. Sie danken der Mutter ... das Essen.

Was ist richtig?

(A) an
(B) über
(C) für
(D) auf

16. Am Wochenende gehen wir oft zu Diskos. In unserer Freizeit beschäftigen wir uns aber auch ... dem Sammeln von Briefmarken.

Was ist richtig?

(A) an
(B) mit
(C) nach
(D) für

17. Wenn man ein Formular ausfüllt, muss man unbedingt schreiben, wo und wann man geboren....

Was ist richtig?

(A) wird
(B) wurdet
(C) werdet
(D) wurde

18. Das Essen ... von dem Koch schnell zubereitet.

Was ist richtig?

(A) werden
(B) wirst
(C) wird
(D) werdet

19. Das Kind ist hingefallen und weint vor Schmerzen. ... das Kind zu beruhigen, hat ihm die Mutter ein Spielzeug gekauft.

Was ist richtig?

(A) Damit
(B) Um
(C) Deshalb
(D) Da

20. Wo treibt man Sport?

(A) Heute gehen die Freunde ins Warenhaus und kaufen dort Sportschuhe und Sportanzüge.
(B) Im Herbst fahren die Kinder oft aufs Land und helfen den Großeltern bei der Ernte
(C) In der Turnstunde laufen die Schüler auf den Schulhof, spielen dort Fußball und laufen um die Wette.
(D) Wenn die Kinder Ferien haben, gehen sie oft in den Park. Im Park verbringen sie ihre Freizeit lustig und interessant.

21. Welches von den vier folgenden Sprichwörtern sagt dasselbe?

Jede Arbeit ist am Anfang schwer, aber man muss keine Angst davor haben.

(A) Ende gut, alles gut.
(B) Ohne Fleiß kein Preis.
(C) Aller Anfang ist schwer.
(D) Morgenstunde hat Gold im Munde.

22. Lies bitte zuerst den folgenden Text!

Welche Aussage ist im Text enthalten? Nur eine Aussage/Antwort ist richtig. Kreuze die richtige Lösung an!

Durch Berlin fließt die Spree. Auf der einen Uferseite lag früher das Dorf Cöllin und auf der anderen Seite das Dorf Berlin. An dieser Stelle ist die Spree besonders flach und im Jahre 1235 vereinigten sich die beiden Dörfer zu Berlin.

1990 wurde Berlin Hauptstadt des vereinten Deutschlands. Vorher war Ostberlin die Hauptstadt der DDR und Bonn die Hauptstadt der BRD. Heute leben in Berlin 3,5 Millionen Menschen aus verschiedenen Nationen. Berühmte Bauwerke sind das Brandenburger Tor, die Siegessäule und der Reichstag. Man kann sie mit vielen öffentlichen Verkehrsmitteln, z.B. Bus, U-Bahn, S-Bahn und Straßenbahn erreichen. In der Friedrichstraße und am Kurfürstendamm kann man gut einkaufen.

(A) Im Jahre 1235 wurde Berlin die Hauptstadt der DDR.
(B) In Berlin leben 3,5 Millionen Menschen gleicher Nationalität.
(C) Die Sehenswürdigkeiten kann man nur mit der Straßenbahn erreichen.
(D) In der Friedrichstraße gibt es gute Möglichkeiten zum Einkaufen.

Немис тили боюнча тест тапшырмаларынын жооптору жана түшүндүрмөлөрү

1. Welches Wort passt nicht in die Reihe:

(A) jetzt
(B) gern
(C) bald
(D) spät

Бул тапшырмада калган үч сөздүн жалпы темасына мааниси туура келбеген сөздү табуу зарыл. Мисалы, бул жердеги *jetzt, bald, spät (*эми, жакында, кеч) сөздөрү бири-бири менен байланышкан, анткени алардын баары убакытты билдирет. В вариантындагы *gern* (жан дили менен) сөзү убакытка тиешеси жок, ошондуктан туура жооп болуп саналат.

2. Welches Wort passt nicht in die Reihe?

(A) rufen
(B) singen
(C) sprechen
(D) trinken

Дал ушундай эле суроо экинчи тапшырмага да берилген. Мында *rufen, singen, sprechen* (чакыруу, ырдоо, сүйлөө) деген үч сөз сүйлөөгө байланышкан катарды түзөт, ал эми D вариантындагы *trinken* (ичүү) буларга тиешеси жок. Демек, биз сөздү туура жооп катары тандап алабыз.

3. Was ist richtig?

Die Freunde sitzen .. Lesesaal.

(A) in der
(B) in den
(C) in das
(D) in dem

Бул тапшырмага туура жооп тандаганда *wo? (кайда?)* суроосун берген учурда толуктооч артикл менен бирге барыш жөндөмөсүндө колдонула тургандыгын эске алуу керек. *Lesesaal* (окуу залы) зат атоочу мужской роддо болгондуктан, туура жооп D варианты болот – *in dem Lesesaal.*

4. - Wohin hast du dein Wörterbuch gelegt?
- Ich habe es ... ... Tisch gelegt.

Was passt in den Satz?

(A) auf den
(B) auf dem
(C) auf das
(D) auf die

Бул тапшырманы аткарууда *wohin? (каякка?)* суроосун берген учурда толуктооч табыш жөндөмөсүндө (Akkusativде) колдонуларын билүү керек. *Legen* (салуу) этиши *wohin? (каякка?)* деген суроонун берилишин талап кылат, ошондуктан *Tisch* (мужской род) сөзү үчүн биз А вариантын тандап алабыз - *auf den* (мужской род, жекелик түр, табыш жөндөмөсү).

5. Klaus liest den Text leise und undeutlich vor. Der Lehrer sagt ihm:. „... den Text laut und deutlich vor!“ Was ist richtig?

(A) Lese
(B) Lest
(C) Liest
(D) Lies

Бул тапшырмада *lesen* этишинин буйрук ыңгайынын тийиштүү формасын тандоо зарыл. Бул күчтүү этиш 2- жана 3- жакта, жекелик түрдө, учур чакта (Präsens) жакталганда анын уңгусундагы үндүү өзгөрүлөт: *ich lese,* бирок: *du liest, er (sie, es) liest.* Уңгудагы үндүүнүн ушундайча өзгөрүлүшү буйрук ыңгайдагы, 2-жактагы жекелик түрдөгү форманы (du-Form деп аталган форманы) түзүүдө да сакталат: *Du liest - Lies!*

Ушундан улам D вариантын туура жооп катары тандап алуу керек. A, B, C варианттары бул тапшырмада туура жооп болбойт, анткени алар бул этиштин колдонулушунун башка мүмкүн болгон формалары болуп саналат.

6. Ich brauche etwas zum Schreiben.... mir mal einen Kugelschreiber!
Was ist richtig?

(A) Gebe
(B) Geben
(C) Gib
(D) Gibt

6- тапшырма 5-тапшырмага окшош. Салыштырып көрүңүз:
Ich gebe
Du gibst → Gib! (Du-Form)

Er
Sie } *gibt*
Es

Wir geben
Ihr gebt
Sie geben

Бул учурда буйрук ыңгайдын 2-жак, жекелик түргө туура келген формасын, б.а. Du-Form ду тандап алуу керек. Демек, C варианты туура жооп болот. A, B, D варианттары мында туура келбейт, анткени алар бул этиштин башка формалары болуп саналат.

7. Der Junge sagt der Mutter, dass er Zahnschmerzen hat. Die Mutter antwortet darauf: „Wenn du Zahnschmerzen hast, dann ... du zum Zahnarzt gehen."
Was ist richtig?

(A) wolltest
(B) magst
(C) willst
(D) musst

Бул тапшырмада мааниси боюнча ушул кырдаалга ылайык келген туура модалдык этишти тандоо талап кылынат. Мында бир нерсе жасоо зарыл экендиги жөнүндө сөз болуп жаткандыктан, *müssen* этиши буга туура келет. Демек, D вариантын *{musst)* биз туура жооп деп тандап алабыз: ..., *dann musst du zum Arzt gehen (анда сен доктурга барышың керек).*
Калган бардык варианттар бул кырдаалга туура келбейт, анткени маанилери башка: A - *du wolltest* (сен каалагансың), B - *du magst* (сен жакшы көрөсүң), C - *du willst* (сен каалайсың).

8. Marat lernt seit einem Jahr Deutsch. Seine Mutter fragt ihn: „... du schon gut deutsch sprechen?"
Was ist richtig?

(A) Könnst
(B) Kann
(C) Kannst
(D) Kannt

Бул тапшырмада *können* (жасай алуу, кыла билүү) модалдык этишинин жакталыш формаларын айырмалоо зарыл. Бул этиш кандай жакталарын эстеп көрөлү:

ich kann *wir können*
du kannst *ihr könnt*
er (sie, es) kann *sie (Sie) können*

Ушул билимибизге таянып D вариантын *(könnt)* болбой турган форма катары, ошондой эле A вариантын *(könnst)* жаратпай койсок болот.
кann формасы (B варианты) 1-чи жана 3- жактардагы жекелик түргө, учур чакка туура келет. Бул жерде C варианты *(kannst)* – 2-жак, жекелик түр, учур чак - туура жооп болот.

9. Der Schüler hat im Unterricht einen interessanten Vortrag gehalten. Der Vortrag seines Freundes war aber viel....

Was ist richtig?

(A) interessanter
(B) interessanteste
(C) interessant
(D) interessantes

Бул тапшырманы аткаруу үчүн немис тилинде сын атоочтордун салыштырма даражалары – салыштырма (Komparativ) жана күчөтмө (Superlativ) даражалары - кандай түзүүлөрүн эстөө керек. Бул жөнүндө жогоруда берилген грамматикалык маалымдагычтын тийиштүү бөлүмүнөн окуңуз. Өзүңүз билгендей, сын атоочтун же тактоочтун салыштырма даражасын *-er* суффикси боюнча оңой эле айырмалоого болот. Дал ушул форманы (A вариантын) бул тапшырма үчүн тандоо керек. Калган бардык варианттар *interessant* сын атоочунун башка формалары болуп саналат*:*
B варианты *(interessanteste)* - бул сын атоочтун күчөтмө даражасы. C варианты *(interessant)* – бул негизги даража (Positiv).
D варианты *(interessantes)* дагы средний роддогу, жекелик түрдөгү, Nominativ же Akkusativ деги зат атооч менен ээрчишкен Positiv формасы болуп саналат (мүчөсү - *-es).*

10. Heute ist es sehr warm, aber gestern war es noch ....
Was passt in den Satz?

(A) warmer
(B) wärmerer
(C) warmerer
(D) wärmer

Мурунку тапшырмадан айырмаланып, мында *warm* сын атоочуна Komparativ де *-er* суффикс эле эмес*,* Umlaut да уланат. Ошондуктан D варианты туура жооп болот. A жана C варианттары туура эмес, анткени аларда Umlaut жок, ал эми B варианты айрым учурларда аныктоочтун милдетин аткарат, бирок атоочтук баяндоочтун (Prädikativ дин) курамдык бөлүгү катары колдонулбайт.

11. -Warum hast du dich heute zur Deutschstunde verspätet?
- Ich habe mich verspätet,....

Was ist richtig?

(A) weil ich verpasst habe meinen Bus
(B) weil ich habe meinen Bus verpasst
(C) weil ich meinen Bus verpasst habe
(D) weil meinen Bus ich verpasst habe

Бул тапшырмада багыныңкы сүйлөмдү туура түзө билүү жөндөмү бааланат. Мында ушул типтеги сүйлөмдөрдөгү сөздөрдүн жайгашуу тартибин эске алуу керек – баяндооч аягына келет да, анын өзгөрүүчү бөлүгү багыныңкы сүйлөмдүн эң акырына коюлат.

Багыныңкы сүйлөмдөрдөгү ээнин орду да өзүнчө белгилүү: ал байламта сөздөн кийин келет. Бул талаптардын баарына С варианты туура келет, ошондуктан ал туура жооп катары тандалат. А, В, D варианттары бул талаптарга жооп бербейт.

12. Wißt ihr,... die deutsche Stadt Dresden oft auch die Elbflorenz genannt wird?
Was ist richtig?

(A) weil
(B) dass
(C) wie
(D) wenn

Ар бир типтеги багыныңкы сүйлөм тийиштүү байламталар менен байланышат. Бул тапшырманын туура жообун табуу үчүн башкы сүйлөмдүн баяндоочунан берилүүчү суроого таянуу керек.
Салыштырып көрүңүз:
Wißt ihr -> was? (что?)
Мындай суроого багыныңкы толуктооч сүйлөмдөр жооп берет, бул учурда алар *dass* байламтасы менен колдонулат. Бул эрежеге ылайык туура жооп катары В вариантын *(dass)* алабыз. Ушул эле типтеги багыныңкы сүйлөмдөр *wie? (кандайча?)* байламтасы менен башталышы мүмкүн — С вариантын караңыз. Бирок бул вариант туура эмес, анткени ал «Дреззендин башка аты кандай?» деген суроого жооп камтылган контекстке туура келбейт.
А жана D варианттары да туура болбойт, себеби алар башка типтеги багыныңкы сөйлөмдөрдө колдонулат: А варианты *(weil)* себеп багыныңкы сүйлөмдөрдө, ал эми D варианты *(wenn)* мезгил же шарттуу багыныңкы сүйлөмдөрдө колдонулат.

13. Es ist Winter. Oft schneit und friert es. Ich ziehe mich immer warm an,... es draußen kalt ist.
Was ist richtig?

(A) wann
(B) wenn
(C) als
(D) denn

Бул тапшырмада сунушталган варианттардын ичинен мезгил багыныңкы сүйлөм менен колдонулуучу байламтаны тандоо талап кылынат. *«Wann ziehe ich mich warm an? – Качан жылуу кийинем?»* деген суроону бергенде мында В варианты (*wenn)* же С варианты (*als)* ылайыктуудай көрүнүшү мүмкүн. Бирок мында *als* байламтасынан айырмаланып, *wenn* бир эле кыймыл-аракеттин көп ирет кайталануучулугун туюнтаарын эске алуу керек. Ошондуктан В варианты бул жерде туура болот. W*ann? - качан?* байламтасы (А варианты) *was? - эмне?* суроосу берилүүчү багыныңкы кошумча сүйлөмдөрдө колдонулат. Мисалы, *ich weiß nicht (was?), wann er kommt. Denn – анткени* (D варианты) туура эмес, себеби, биринчиден, ал бул кырдаалга туура келбейт, экинчиден, багындыруучу эмес, тең байланыштыруучу байламта болуп саналат

14. Welches Wort passt in den Satz?

Ich gehe aus dem Haus um 7.30 Uhr,... der Unterricht beginnt um 8 Uhr.

(A) weil
(B) denn
(C) da
(D) dass

Бул тапшырманы талдаганда экинчи сүйлөмдөгү сөздөрдүн тартибине көңүл буруу керек. Мында сөздөр түз тартипте жайгашкан, ошондуктан бул сүйлөм татаал багыныңкы сүйлөм (багыныңкы сүйлөм) эмес, татаал тең байланыштуу, б.а. биринчисине карай салыштырмалуу түрдө өз алдынчалыгы бар сүйлөм болуп саналат.

Denn сыяктуу эле мааниге ээ болгон *weil, da б*айламталары (A жана C варианттары) колдонулса, экинчи сүйлөмдөгү сөздөрдүн тартиби тескерисинче болмок. Ошондуктан B вариантындагы жооп туура эмес. D варианты *(dass)* туура эмес, анткени бул байламта толуктооч багыныңкы сүйлөмдү байланыштырат.

15. Abends versammelt sich die ganze Familie zu Hause. Um 19 Uhr gibt es das Abendessen. Das Essen schmeckt den Kindern gut. Sie danken der Mutter ... das Essen.
Was ist richtig?

(A) an
(B) über
(C) für
(D) auf

Бул тапшырмада тийиштүү предлогу бар жөндөмө менен башкаруучу этиштерди колдоно билүү жөндөмү текшерилет. Бул жерде сөз *danken* этишинин башкаруусу жөнүндө бара жатат*: j-m danken für* (Akk.), мисалы, *dem Bruder für das Geschenk danken.* Демек, C варианты *(für)* туура жооп болот. A, B, D варианттарындагы предлогдор *danken* этиши менен айкашпайт*,* ошондуктан бул жерге туура келбейт.

16. Am Wochenende gehen wir oft zu Diskos. In unserer Freizeit beschäftigen wir uns aber auch .. dem Sammeln von Briefmarken.
Was ist richtig?

(A) an
(B) mit
(C) nach
(D) für

16- тапшырмада *sich beschäftigen mit* (Dat.) этишин туура колдонуу керек. Демек, B варианты *(mit)* туура. Немис тилиндеги көптөгөн этиштерди тийиштүү предлогдор менен бирдикте өздөштүрүү керек. A, C, D варианттары *(an, nach, für) sich beschäftigen* этиши менен айкалышпайт, андыктан туура эмес деп табылат.

17. Wenn man ein Formular ausfüllt, muss man unbedingt schreiben, wo und wann man geboren....
Was ist richtig?

(A) wird
(B) wurdet
(C) werdet
(D) wurde

17- тапшырмада баштапкы сүйлөмдү кунт коюп окуп чыгып, багыныңкы сүйлөмдүн ээси *man* ат атоочу экендигине көңүл буруу зарыл. Бул ат атооч 3-жактагы, жекелик түрдөгү этиш менен айкалышат. Мындан тышкары, контексттен улам бул жерде баяндоочтун өзгөрүүчү бөлүгүн Imperfekt Passiv үчүн *wurde* (D варианты) табуу керек экендигин аныктайбыз: *wo und wann geboren wurde* (кайда жана качан туулган).
B жана C варианттары *(wurdet, werdet) man* ат атоочу менен айкалышпайт, ал эми A вариантындагы *wird* формасы контексттин чак маанисине туура келбейт, анткени *wo und wann man geboren wird* (кайда жана качан тууласың) дегенге болбойт.

18. Das Essen ... von dem Koch schnell zubereitet.
Was ist richtig?

(A) werden
(B) wirst
(C) wird
(D) werdet

Бул тапшырмада ээнин (*das Essen)* пассивдүү ролдо экендигине көңүл буруу керек*,* бул туюк мамиленин (Passiv) айырмалантуучу белгиси. Ушул ээге карап, *werden* этишинин аны менен айкашуучу формасын (3-жак, жекелик түр) тандап алабыз. Демек, туура жооп - С *(wird).* А, В, D варианттары туура эмес, анткени алар *das Essen* этиши менен айкашпайт.

19. Das Kind ist hingefallen und weint vor Schmerzen. ... das Kind zu beruhigen, hat ihm die Mutter ein Spielzeug gekauft.
Was ist richtig?

(A) Damit
(B) Um
(C) Deshalb
(D) Da

Бул тапшырманын контекстине карап, экинчи сүйлөмдөгү ээ (*die Mutter)* сүйлөмдүн эки бөлүгү үчүн тең кыймыл-аракет жасоочу жак экендигин түшүнүүгө болот. Ошондуктан максатты билдирүү үчүн *um... zu* инфинитивдик түрмөгү колдонулат. Демек, сунушталган варианттардын ичинен В вариантын *(um)* бирден бир туура деп тандап алабыз.
А варианты *(damit –* -оо үчүн) туура эмес, анткени бул байламта башкы жана багыныңкы сүйлөмдө эки башка ээ (кыймыл-аракет жасоочу) бар болгондо колдонулат.
D варианты *(deshalb - ошондуктан*) бул кырдаалга туура келбейт, анткени ал максатты эмес, себепти туюнтуу үчүн колдонулат. D варианты да туура эмес: *da* (*анткени*) байламтасы себеп багыныңкы сүйлөмдөрдө колдонулат.

20. Wo treibt man Sport?

(A) Heute gehen die Freunde ins Warenhaus und kaufen dort Sportschuhe und Sportanzüge.
(B) Im Herbst fahren die Kinder oft aufs Land und helfen den Großeltern bei der Ernte.
(C) In der Turnstunde laufen die Schüler auf den Schulhof, spielen dort Fußball und laufen um die Wette.
(D) Wenn die Kinder Ferien haben, gehen sie oft in den Park. Im Park verbringen sie ihre Freizeit lustig und interessant.

20- тапшырманы аткарууда жооп варианттарынан мурун берилген суроону так түшүнүп алуу зарыл. Аны эске алуу менен ал суроого мааниси жагынан туура келген контекстти табуу керек. Ошентип, С варианты мааниси боюнча бул жердеги *Sport treiben* (спорт менен машыгуу) деген негизги ойго туура келет.
А, В, D варианттары бул айтылышка мазмуну боюнча туура келбейт.

21. Welches von den vier folgenden Sprichwörtern sagt dasselbe?

Jede Arbeit ist am Anfang schwer, aber man muss keine Angst davor haben.

(A) Ende gut, alles gut.
(B) Ohne Fleiß kein Preis.
(C) Aller Anfang ist schwer.
(D) Morgenstunde hat Gold im Munde.

Бул тапшырмада туура жоопту табуу үчүн анын контекстин түшүнүү зарыл, анткени ага карап мектеп программасынан белгилүү болгон макалдардын биринин маанисин түшүнүүгө болот. Эгер макалдын «Ар кандай иш башталышында кыйын, бирок андан коркпоо керек» деген түшүндүрмөсүн туура которсок, анда С варианты *(Aller Anfang ist schwer. –* Бардык иштин башталышы кыйын) туура болот Калган жооп варианттарында макалдын мааниси башкача болуп кетет. А варианты: *Ende gut, alles gut..-* Саргара жортсоң, кызара бөртөсүң. В варианты: *Ohne Fleiß kein Preis.-* Мээнет кылбай, дөөлөт жок. D варианты: *Morgenstunde hat Gold im Munde.* - Таңкы саамал кечки кымыздан артык.

22. Lies bitte zuerst den folgenden Text!

Welche Aussage ist im Text enthalten? Nur eine Aussage/Antwort ist richtig. Kreuze die richtige Lösung an!

Durch Berlin fließt die Spree. Auf der einen Uferseite lag früher das Dorf Cöllin und auf der anderen Seite das Dorf Berlin. An dieser Stelle ist die Spree besonders flach und im Jahre 1235 vereinigten sich die beiden Dörfer zu Berlin.

1990 wurde Berlin Hauptstadt des vereinten Deutschlands. Vorher war Ostberlin die Hauptstadt der .DDR und Bonn die Hauptstadt der BRD. Heute leben in Berlin 3,5 Millionen Menschen aus verschiedenen Nationen. Berühmte Bauwerke sind das Brandenburger Tor, die Siegessäule und der Reichstag. Man kann sie mit vielen öffentlichen Verkehrsmitteln, z.B. Bus, U-Bahn, S-Bahn und Straßenbahn erreichen. In der Friedrichstraße und am Kurfürstendamm kann man gut einkaufen.

(A) Im Jahre 1235 wurde Berlin die Hauptstadt der DDR.
(B) In Berlin leben 3,5 Millionen Menschen gleicher Nationalität.
(C) Die Sehenswürdigkeiten kann man nur mit der Straßenbahn erreichen.
(D) In der Friedrichstraße gibt es gute Möglichkeiten zum Einkaufen.

Бул тапшырмада сунушталган варианттардын ичинен өйдөкү тексттин мазмунуна каршы келбеген жоопту табуу зарыл. Ошондуктан мында тексти абдан кунт коюп окуу керек. Андан соң жооп варианттарын да кунт коюп окуп чыгып, алардын кайсынысындагы малымат текстте тастыкталгандыгын аныктоо керек.

A, B жана C варианттары кайсы бир жагынан тексттин мазмунуна туура келбейт, ошондуктан алар туура эмес. Туура жооп катары D вариантын тандоо керек, анткени ал тексттеги фактыны толугу менен тастыктап турат.

Жалпы республикалык тестке даярданабыз:
Абитуриенттер үчүн колдонмо
Англис жана немис тилдери

Бөлүмдөрдүн авторлору:

Англис тили: Л. Комиссарова, Л. Нагда, О. Смоляева
Немис тили: Е. Виноградова, А. Комарова
Орус тилинен которгон: Ж. Турдубаев

Педагогика илимдеринин кандидаты И. П. Вальkованын редакциясы астында

Жооптуу редактор Н. И Наумова
Техникалык редактор А. А. Молдоева
Компьютердик калыпка келтиргендер: А. А. Молдоева, Т. К. Саитов, К. В. Титов

Басууга 02.02.2005 кол коюлган. Нускасы 1000 даана. Формат 168x262

Printhouse басмаканасында басылган.
720000, Бишкек ш., Шевченко к., 1